

SAB. Sorenskrivaren i Sunnhordland

I. A. 19

Tingbok 18. januar – 20. desember 1681

Teiknforklaring

[...] er utfylt av avskrivaren, t.d. etter klåre manglar eller utelatingar. Der spørsmålsteikn eller utropsteikn er nytta, er det for å markera uvisse med kva som står i originalen, eller ei markering av at det verkeleg står slik skrive.

<...> er margnotisar i originalprotokollen

|-...-| er overstrykingar i originalen

`...´ er skrive over linja i originalen.

Oppløyste forkortingar er skrivne med kursiv. Marketeikn och skillingsteikn er skrivne som *march* og *schilling*. Einskilde svært frekvente forkortingar som t.d. Rd (riksdaler) og dei ulike variantane av Ko(ngelig) Ma(yestet) er ikkje oppløyste.

Eg har retta meg etter avskriftsnormalen i Diplomatarium Norvegicum XXII, dvs. at berre i ord etter punktum, samt i eigennamn og einskilde andre ord som t.d. månadsnamn, einskilde titlar og tiltaleformer er det nytta stor forbokstav. Einskilde stader er det sett inn punktum der eg har sett det som naturleg. Ligaturen <β> vert transkribert som <sz>. Romertal er av ortografiske årsaker transkribert som arabiske tal.

Sidetal er utheva og skrivne fortløpande i teksten mellom skarpe klammer. Utheva er også den innleiande teksten kvar gong det er halde ting. Dette er gjort av meir praktiske årsaker, slik at det skal vera enklare å finna kvar einskilde tingmøte.

I tingbøkene er det ofte i denne tida innført restanselister over manglande innbetalt skatt for kvar gard. Desse listene har truleg lita interesse for dei fleste av lesarane, og det er i tillegg svært arbeidskrevjande å skriva dei av. Difor er desse listene utelatne frå og med tingbok 17b for Sunnhordland. Den innleiande teksten, samt sluttsommene er tekne med i avskrifta, medan sjølve restanselista er utelaten. Denne kan enkelt finnast i tingboka om det finnest nokon som har trong for å sjå sjølve listene. Elles kan eg visa til dei føregåande tingbøkene (til og med tingbok 17a) for dei som ynskjer å sjå eksempel der restanselistene er transkriberte. Utelatne restanselister er markert med skarpe klammer, som inneheld ein kommentar frå avskrivar.

Tingbok nr. 19 er litt skadd. Særskilt gjeld dette øvre ytre hjørne av foliane, som stort sett er skadde gjennom heile tingboka. Der det manglar tekst er dette markert med [...], og dersom det av konteksten går fram kva som truleg har stått i dei manglande partia, er teksten kursivert og sett mellom tilsvarande skarpe klammer.

Jo Rune Ugulen
Statsarkivet i Bergen, august 2002 og januar 2003

[SAB. Sunnhordland tingbok nr. 19, 1681]

[1a]

Hielp Gud, nu och altid.

Anno 1681 den 18 Januarj bleff holt schatte restantz och affreigningszting med Waagsz schib[bredz] almue paa Øfsteuold udj *forschreffne* skibred. Ner[ue]rinde Kongl. Maytz. fougit, *Seigneur* Johan Torsons fuldmegtige, welagt karll Peder Pederszen, huor da war thilstæde retten at betienne epterschreffne laugretzmend, nemblig lenszmanden Johannesz Windenesz, Michel Øchland, Johansz Haugland, Jacob Windenesz, |-Jacob-| Laursz Santor, Larsz Melling och Laursz Vgelnesz.

Hansz[.] da først blef liudeligen lest Hansz Ko. Ma. allernaadigste consumtions forordning, som herudj schal angaae och begynde den 1 Januarj 1681, liudende paa huad udj kiøbstederne, ladestederne och paa landet vdgiffuesz schal. Samme forordning daterit Hansz Kongl. Ma. residentz udj Kiøbenhaffn den 8 *Novembris* 1680.

Dernest bleff liudeligen kiendtgiort Hansz Kongl. Maytz. allernaadigste forundte Bergen byesz privilegier, bestaaende udj femb puncter, som Bergen indwohnerne allerunderdanigst formeener, til commerciens och trisiguens opkombst at schulle geraade, huilche punchter er i sin wtløff[ige] mening. Samme privilegier daterit Kiøbenhaffn slot den 27 *Novembris* 1680.

For det 3die bleff liudeligen lest *Her* ober rentemester *von Støchens*, *Peter* Brandz och *Friderich* Giechens breff til welædle *Her* landcommissarius, saaledesz i begyndelsen meldende, saasom vj er kommen udj erfaring at udj den forordning om princessinde styrens oppebørszel, for udj dette ind veri[nde] [1b] aar 1680 erleggesz skulle, paa det første bladz anden side, sidst ved slutningen er forseet udj trøchningen, at schulle tilsettes ved det ord, nemblig (til huer termin) at schulle betallesz alt |-huisz-| det, som paa det andet blaadz første side, specificerit findes. Huilche *Her* landcommissarius befaller straxen at lade de vedkommende, vdj dend nordenfieldische dstrict forstendige, at alt huisz som om oppebørszelen, aff jordegoedz udj dend trøgte forordning, follio 2, pagina 1, specificerit findes, er at forstaa ichon for een termin, och ligge saa megit for dend anden termin oppeberges schall, med wtløfftig dedz meening. Samme skrifuelsze daterit rentecammerit den 27 *Novembris* 1680.

Med derhosz welbaarne *Her* landtcommissarius befalling til fougderne, det til rigtighed at bringe, och sig sielff derefter at rette. Aff Bergen den 15 *Decembris* 1680.

Noch bleff fremkaldet til affreigning epterschreffne thilstædeverinde almue, huilche bestoed baade udj nyt och gammelt udj epterfølgende maade

[.....Restanseliste 13 linjer.....] [2a]

[.....7 linjer.....]

De vdebliffuende kunde ingen affreigningh denne gang schee med.

Anno 1681 den 24 Januarj bleff holt schatterestanz, affreigningsz och sageting, paa Foer udj Stranduig skibred med Ous och Stranduig skibreder almue. Neruerinde Ko. Ma. fougit, erlig och welfornehme mand, Johan Torsen, bunde lenszmend Samuel Jenszen Lossz och Anders Haauig, vdj bemeltte Ous och |-schibred-| Stranduig skibreder, med goet folch meere da thilstæde war. Huordaa retten bleff betient med epterschreffne laugretzmænd, nemblig Ous schibrede Nielsz Aadland, Johansz Hafschar, Johannes Hatuig, Hansz Bouge,

Olle Løssze, Størch Hefang[?], Larsz Berge, Erich Wafit, Effuind Hougland. Stranduig skibrede Engel Giøen, Olle Lygre, Eliasz Ballesemb, Olle Tuet, Steen Houge och Jetle Schougseid.

Alle de forhen ved Waagsz skibrede ekstraherede Hansz Kongl. Maytz. forordninger bleff her iligemaader liudeligen for til stæde verende almue kundgiort.

Dernest bleff frem kaldet til affreigning *forschreffne* skibbreder, huor da restantzen bestoed sig, baade udj ny och gammel schatt, er alle slagsz, udj epterfølgende maader, nemblig Ous schibred

[.....Restanseliste 3 linjer.....] [2b]

[.....33 linjer.....]

Stranduig skibrede

[.....Restanseliste 4 linjer.....] [3a]

[.....36 linjer.....] [3b]

Anno 1681 den 27 Januarj bleff holt skatte restantz och affreigningszting paa Tuedt paa Warelszøen udj Strandebarm schibrede med dedz skibredz almue. Neruerinde Kongl. Ma. fougit, erlig och welfornehme mand, *Seigneur* Johan Torson, bundelensmanden Hansz Mundem, med endeel almue da thilstæde war. Huorda retten bleff betient med epterschreffne laugretzmend, nemblig Torben Øffsthusz, Andersz Brou, Zachariasz Øye, Elling Schielnesz, Laursz Nerewaage, Hagtør Achre och Oszmund Skielnesz, Jørgen Dybsland, Peder Traa.

De forhen ved Waagsz skibrede anteignede Hansz Ko. Ma. allernaadigste consumptions forordning, samt Bergen byesz meddelte privilegier, saa och paabud om ½ rdrs paabud endnu aff huer løb godz offuer alt att vdgiffues, bleff her iligemaader liudeligenn lest och ankyndiget.

Dernest bleff Strandebarm schibredz almue til affreigning frembkaldet, huor da restantzen bestoed sig, epter att almuen hafde betalt huisz penge de nu hafde thil denne thid ind sammelet, nemblig

[.....Restanseliste 18 linjer.....] [4a]

[.....12 linjer.....]

Anno 1681 den 29 Januarj holtisz affreigningsz, skatte och restantz ting paa Hougland udj Quindherit schibred med dedz skibredz almue. Nerverinde Kongl. Maytz. fougit, welfornehme mand *Seigneur* Johan Torson, med en ringe deel aff almuen dend thid ting søgte. Huor retten blef betiendt da, med epterschreffne laugretzmænd, nemblig lensmanden Olle Røsszeland, Toer Sanduig, Tomesz Lande, Endere Tuet, Johannes Feet, Olle Toffte, Tørisz Musszeland, och Erich Diursen Møchlebost samt Larsz Tueland.

De forhen ved de førige skibreder ekstraherede Hansz Ko. Maytz. forordninger, bleff her iligemaader liudeligen for thilstædeverinde almue ankyndiget.

Dernest bleff almuen fremkaldet til affreigning saa mange, som thilstæde war, huorda restantzen befantisz udj epterfølgende maader

[.....Restanseliste 11 linjer.....] [4b]

[.....16 linjer.....]

Anno 1681 den 31 Janvarj bleff holt schatterestandz, affreigningsz och sageting paa Lehnesz udj Skaaneuig skibrede med dedz skibredz almue. Neruerinde Kongl. Maytz. fougit, welfornehme mand *Seigneur* Johan Torson, sampt endeel almue dend thid thilstæde `var`. Huor da retten bleff betiendt med epterschreffne laugretzmænd, nemblig Tostens Tungeszuig lenzmand, Laursz Seffræid, Joenez Fieland, Tieran Gielmeruig, Laursz Vdagger, Erich Nessz, Andersz Holmedall.

De forhen, ved de andere skibreder, extraherede Hansz Ko. Maytz. forordninger, bleff her iligemaader liudeligen forkyndiget.

Disligeste blef Hansz Høye Excelentzes missive til welbaarne Hansz Lillienkiold, angaaende knegeterne att munstrisz wed kiercherne epter gammel wissz och sædvahne. Daterit Farel den 4 Decembris 1680.

Med derhosz welbaarne Her amptsforwalter Hansz Lillienkioldz missive derhosz, at aldehlig ingen anden forsambling med knegeterne att skee, vden paa gammel maade ved kiercherne, vden Her obriste och commendant goet befinder, nogen forsambling de sielff derom at befalle. Aff Bergen den 25 Janvarj 81. [5a]

Dernest bleff frem kaldet til affreig[ning] dette skibredz almue, huorda [rest]en bestoed u[dj ep]terfølgende maader, nemblig

[.....Restanseliste 36 linjer.....] [5b]

[.....25 linjer.....]

Anno 1681 den 3 Febrvarj bleff holt skatte restantz, sage och affreigningszting med Etne schibredz almue paa Stølle udj bemeldte skibrede. Neruerinde Kongl. Maytz. fougit, erlig och velfornehme mand, *Seigneur* Johan Torson, med nogle faae aff almuen dend thid thilstæde war. Huorda retten bleff betient med epterschreffne laugretzmænd, nemblig lensmanden Erich Silde, Nielsz Steene, Olle Søremb, |-Erich M-| Joen Teszdall, Haluor Haaimbsnesz och Torchel Tuette.

Forindførte Hansz Ko. Maytz. allernaadigste [6a] forordninger, sampt Hansz Høy Excelentz befa[lling]er bleff her iligemaader liudeligen ankyndet.

Anno 1681 den 5 Febrvarj bleff holt skatte, restantz och affreigningszting vdj Fieldberg skibrede paa Blochhusz i Fieldbergsund med dedz skibredz almue. Neruerinde Kongl. Maytz. fougit, erlig och velfornehme mand, Johan Torson, med faae aff almuen dend thid thilstæde war. Huorda retten bleff betiendt med epterskreffne laugretzmænd, nemblig Colben Dallen, Siuer Houge, Colben Vdbioe, Rasmusz Opdal, Kiel Ørland, Toer Hambre och Nielsz Kaatte.

De forhen ved de andere skibreder, extraherede Hansz Kongl. Maytz. forordninger bleff her iligemaader liudeligen lest och ankyndiget.

Dernest bleff fremkaldet til affreigning Fieldberg schibredz almue, huorda restanden bestoed sig udj epterfølgende maader

[.....Restanseliste 16 linjer.....] [6b]

[.....24 linjer.....]

Etne schibredz restantz bestaar udj epterfølgende maader, huilche burde haue verit indført ved Etne skibrede, mensz formedelst mangel aff almue da iche skeede

[.....Restanseliste 9 linjer.....] [7a]

[.....25 linjer.....]

Anno 1681 den 7 Febrvarj bleff holt schatterestantz, sage och affreigningszting paa Grønaasz udj Føyensz schibred, med bemelte Føyensz och Fiere skibredersz almue. Neruerinde Ko. Ma. fougit, erlig och welfornehme mand Johan Torson, bunde lenszmænd Laursz Todtland och Samuel Øchland aff *forschreffne* Føyens och Fiere skibreder, med endeel almue da thilstæde war. Huor retten bleff betient med epterschreffne laugretzmænd, aff Føyensz sk[*ibbrede*] [7b] Michel Føyen, Knud Hysingstae, Johannesz *ibidem*, Helge Roelsznesz, Omund Degernesz, Gunder Øchland, Laursz Seffuerud, Joen Grindem, Helge Grønaasz, Christoffer Grindemb. Fiere skibred Clemit Eidzuog, Alff Walen, Ingebregt Egeland, Anbiørn Walen.

Alle forhen, wed de andere skibreder anteignede Hansz Kongl. Maytz. forordninger, bleff her ilige maader liudeligen ankyndiget.

Dernest bleff Fiere schibredz almue til affreigning frembeschet, och bestoed sig da restantzen udj epter følgende maader

[.....Restanseliste 23 linjer.....] [8a]

[.....19 linjer.....]

Føyens skibbred

[.....Restanseliste 18 linjer.....] [8b]

[.....35 linjer.....] [9a]

[.....12 linjer.....]

Efter affreigningen war giort, bleff en Hansz Kongl. Maytz. allernaadigste forordning, liudeligen lest, angaaende fuldkommen vnderretning om studiegaardens, børnehusentz, qvesthusetz, hospitallersz och fattige husers, domkierchersz och andre kiøbsted saauelsom landzbye kierchersz, sampt skollersz som med sær indkombster ere specificerede, vdj Hansz Ko. Ma. riger och lande, at derisz thilstand kunde hauesz, naar behøffues. Samme forordning daterit Kiøbenhafn slot den 7 Octobris 80. Med derhosz *welbaarne* Her ampts forualtersz befalling dend paa behørige steder at lade forkynde. Aff Bergen den 4 Febrvarj 1681.

Dernest bleff en anden høystbemelte Hansz Ko. Ma. allernaadigste forordning kundgiort, anlangende manufacturnis, desz bedre indrettelsze och fortsettelsze, i Hansz Kongl. M. riger och lande. Daterit Kiøbenhafn slott den 18 Octobris 1680. Med derhosz Her amptsforwalters befalling til fougden, dend paa anordnede steder for wed kommende at lade lessze och forkynde. Aff Bergen den 4 Febrvarj 1681. [9b]

Erlig och welagt mand Christen Ibszen, Halsznø Closter lensmand udj Føyens skibrede, vdj fuldmagt paa enchen Torbiør Groffs vegne, indlagde udj rette en rigensz steffning offuer Anders Augdesteen, formedelst dend store gewalt och nidingszverch hand imod hende och tuende hendes børn, torszdagen nest for *Sanct* Hansz daug nest forleden, schal haue beteed, och dennem største gewalt, offuerlast och hiembsøgningh med hug och slag, ilde tilreed, och hende fra helsen och helbred slaget, med widere samme stefningsz indhold. Daterit Bergen den 17 Janvarj 1681. Christen Ibszen stoed paa och præterderit och formeentte att Andersz Augdesteen burde epter stefningensz indhold, selff personligen møede thil stæde.

Hansz quinde møtte och bekiende at hendes mand laae siug, huorfore hand iche kunde komme til thingsz. Huorom hun frembkaldet Haluor Eschelant och Endre Hansszzen Boreuigen, som epter ædensz ord bleff oplest, hiemmelt det Andersz Augdesteen denne gang war saa siug at

hand iche kunde komme til tingsz. Huorpaa de afflagde derisz æd.

Christen Ibszen indlagde Torbør Groffs skriffelig indleg, huilche tillige med sagen beroer indtil først kommende *den 7 Martj*, att da parterne møder paa Augdesteen, epter samme stefningh.

Hederlig och wellert vnge mand Mogensz Olszen i fuldmagt paa *welbaarne* frue Zidtzele Juelsz, *sallig* Berent Orningsz, wegne, indlagde en riigensz stefning offuer Andersz Augdesten [10a] formedelst nogen brugende parter *sallig* *welbaarne* B[e]rendt Orning tilhørende, huoraff hand vngeferlig imod tiuffue aarsz thid, der hand samme gaardz parter aff *welbaarne* Berendt Orning bøxelet hauer, huor hand imidlertid hauer indholt tredieaarsztage aff en halff løb smør och en halff hud, och aff ødejorden Selffald 3 spand smør. Huilchen bemeldte landschyld hand siden hansz bøxelsztid nesten indesidder med, samt fornødz och arbeidz penge. Item aff dend sauggrund och foss, som hand bruger, huoraff hand aarlig skulle gifue en tylt kiøbmandzbord, med wtløfftig samme stefningsz indhold. Daterit Bergen *den 17 Janvarj 1681*.

Dernest bleff i rette lagt |-tuende-| it kiøbsbreff aff Olle Knudzen Møchlestuffue aff Opdal schibrede vdgifuen till *sallig* *welbiurdig* Erich Ottesen til Watnøe, dend thid Kongl. admiral och befallingsmand paa Halsznøe Closter och offuer Haranger lehn, liudende paa ½ løb smør ½ hud med sin bøxel udj Augdesteen, och en tylt goede bord aff en saug och grundleje der vnder, saa och en ødejord der vnder wed nafn Selffald. Samme breff daterit Halsznøe Closter *den 6 Maj 1639*.

Der epter bleff i rette lagt sornschriffueren offuer Halsznøe Closter len, Jens Michelsen, i fuldmagt paa sornschriffueren Christen Bertelsens och hans egen vegne, om sex mendz forseiglede besigtelse och taxering, om huad landschyld der kunde gaae aff Selffald ødejord, som tilforn gaff femb mamatteboel, huilche da bleff saaett for trej spand smør aarligen. Samme breff aff Augdesteen *den 7 Junj 1654*.

For det fierde bleff indlagt en jordeboeg vnder *sallig* *welbiurdig* Berendt Orningsz haand, huorudj hand [10b] fører Augdesteen ind for ½ løb smør ½ hud med bøxel, fornød 1, der foruden en ødejord lagt for 3 spand smør, och aff saug grunden boer 1 tylt. Samme jordeboeg daterit Lunggaarden dend *20 Martj 1665*.

Noch for det fembte indlagt tuende gammele pergementz breffuer, huilche iche vel er lesszelig, schal vere adkombst om *ødegaarden*.

For det siette indlagt en bøxel zeddels copie vnder Berendt Orningsz haand, at hand samme jordeparter til Anders Reinertsen Augdesteen bøxelet hauer. Daterit Orningsgaard *den 18 Martj 1661*.

Epter huilche i rette lagde documenter Mogensz Oluffszen paa *welbiurdig* frue Zidtzele Juelsz vegne begierede domb.

Anders Augdesteens quinde Anne Jeronimusdaatter indlagde hendes mandz, vdj hansz suaghed skriffelig indlegh, daterit Bergen *den 31 Janvarj 1681*. Denne sagh optagen i betenchning til *den 7 Martj* førstkommende paa Augdesteen, huorda parterne hauer att møde til stæde, huorda schal gaaisz huisz ret er.

Anno 1681 den 11 [-Janvarj-] Febrvarj bleff holt schatterestantz och affreigningszting, med Opdal schibredz almue, paa Øffre Gierestæ. Neruerinde Kongl. Maytz. fougitt, erlig och welfornehme mand *Seigneur* Johan Torson, bunde lensmanden Sæbiørn Fereuogh, med endeel almue da thilstæde war. Huor da retten bleff betient med epterskreffne laugretzmend Laursz Fereuogh, Wadz[?] Wæuatten, Knud Opdall, Morten Seigleuig, Lauritz Borgen och Olle Gudøen. [11a]

Alle de førind' før'te Hansz Kongl. Maytz. allernaadigste forordninger, samt andre breffue,

aff Hansz Høye Excelentz och rentecammerit vdgifuet, som tillforn herudj protoculen extraherit er, bleff her j ligemaader liudeligen ankyndiget.

Dernest bleff frembkaldet til affreigning *forschreffne* skibredz almue, huor da restantzen befandt sig udj epterfølgende maader, nemblig

[.....Restanseliste 27 linjer.....] [**11b**]

[.....12 linjer.....]

Summa summarum offuer alle skibreders restantz vdj Sundhorlen, for det aar 1680, beløber vdj alle schatter til penge __¹.

Anno 1681 den 16 Febrvarj waare wij epterschreffne Bendix Dyrhussz sornschrifuer vdj Sundhorlen och offr Halsznøe clostergodz, Johannes Lande, Olle Setter, Nielsz Eye, Mogensz Sioe, Torgier Sioe, Rasmus Lande, Tørisz Seffuereid, Hellie Ølffuestuet, Olle Sæbøe, Haluor Huideuold, Johnasz Fieland och Johannesz *ibidem*, samptlig ædsorne laugretzmend udj Skaanneuig skibrede, forsammelede paa Settere udj *forschreffne* schibrede retten at betienne. Neruerinde erlig, højagtbahr och welfornehme mand Johan Frjmand, bunde lensmand Jørgen Eye, med gott folch meere da hosz war. Anlangende dend sag imellemb Groff Olszdatter paa dend eene, och Pouel Haandeland paa dend anden side, huilche thilforne paa høstetinget paa Fieland *den* 8 Octobris nest forleden war udj retten.

Nu anden gang Pouel Haandeland steffnt imod Groff Olszdatters tilleggelse, baade sielfuer offuertydt, for døgtig prof och windeszbiurd bekiendt sambt i en heel meenighed staad aabenbahre skriffte `der` paa, til dombs er huerfuing, och rettens [**12a**] endelig paa kiendelse. Huorom bleff først frembkaldet Groff Olszdatter, som endnu, som `tilforne` paa høstetinget, bekien[*de*] Pouel Haandeland wel hafde begieret at haue ha[*ns*] villie med hende, mensz `ej` nogen thid hafft med hende att bestille. Huilche hun ochsaa udj hendes barnsz nød, epter formaning och thilspørgelse aff hosszverinde quinder, hauer wedstaait, iche med Pouel Haandeland noget v-erligt i saa maade hauer hafft at bestille, mensz da vdlagt en anden echtemand wed nafn Zifus Skarfueland.

Seigneur Johan Frjmand thilspurde Olle Sunde som er Grof Olszdatters fader, om hand hafde iche hørt udj closterit aff hansz daatter, Groff Olszdatter, at hun sagde Pouel Haandeland hafde hafft tuende gange med hende at bestille, en gang ved Saugled paa engen, och en gang udj ildhuszet, huilchet hand iche fragich, mensz gandsche vedstoed saa i allemaader aff hansz datter att vere sagt, mensz i huad meening viste hand iche.

Erich raadzman paa closterit och Stefen Anderszen *ibidem* bleff frembkaldet, derisz æd at afflegge paa derisz førige windiszbiurd, huorpaa de nu afflagde derisz æd, epter at derisz førige vindiszbiurd for dennem bleff oplest, saa at vere i ald sandhed, som for demb oplest bleff och thilforn indført war.

Signeur Johan Frjmand satte udj rette och formeente dend bekiendelse hun hafde giort vdj mendz, hendes faders, præstens och en stoer deel kierche almues paahør at burde vere gyldig, och Pouel Haandeland derepter att lide. Huor paa hand war domb begierende.

Pouel Haandeland udj rette præsen|-ten-|terit och formeente hand burde vere frj for dend tiltale epter hendes bekiendelse paa seeneste høste [**12b**] ting, huor ved hun siden hidtil standhafftig har bleffuen, och derpaa war dom begierende.

Signeur Johan Frjmand satte ydermeere udj rette, dersom w-formodelig Pouel Haandeland bliffuer frjkiendt, om da Groff Olszdatter iche for saadan hendes løgn achtige paa sagn, bør straffes paa kroppen til kaggen. Huorpaa hand och endelig domb war begierende.

Parterne bleff thilspurt om de hafde meere udj rette att legge. Dertil de suaret nej.

Da epter tiltalle, giensuar, egen bekiendelse och denne sagsz egentlig beschafenhed, och

¹ Ope rom for summen.

epterdj Grof Olszdatter først hauer bekiendt Pouel Samsonson at vere hendes barnefader, som ochsaa hauer bødt for dend beschylding. Dernest hauer hun effter Erich Andersen och Stefen Pedersen, raadsmænd paa Halsznøe Closter, derisz bekiendelsze, som de wed ædttlig winde hauer afflagt, nemblig, epter at høyagt bahr och meget fornehme mand *Seigneur* Johan Frjman, forwalter offuer Halsznøe Closter och Haranger lehnn, hafde kaldet dem op paa it cammer, till at anhøre Groff Olszdatters ord, huor da *Seigneur* Johan Frjmand formanit *bemelte* quindfolch at hun for ingen deel schulle liuge paa nogenn, mensz sige hendes sandhed. Thilspurde hende saa om hun hafuer hafft med nogen anden at bestille, v-den Povel Samsonsen. Dertil suaret hun Pouel Haandeland hafde hafft engangh med hende at bestille, paa marchen. Epter thilspørgelsze huad march sagde hun paa engen, huilche hun ochsaa schal haue wedstaaet for sogneprestenn, [13a] dend hederlig och welle[rte] mand, Her Peder Heltberg, der hun aff hannem bleff thilspurt udj Eye kierce, dend thid hun stoed aaben bahr skriff, och det saa liudeligen att mange hanz sognefolch det hauer hørt, end ochsaa det samme bekiendt for hendes egen fader, huilche hand nu for retten offentlig bejaet.

Iche desmindre hauer hun for en offentlig ret, til it almindeligt høsteting paa Fieland den 8 Octobris nestforleden, denne bekiendelsze gandsche fragaait, med saadan forclaring: Der hun epter thilspørgelsze om Pouel Handeland iche epter hendes førige bekiendelsze hafde hafft med hende at bestille ved Saugled, paa engen. Der til hun suaret hand hafde vel været i fehe med hende ved Saugled och begierit det, mensz iche hafft noget i saamaader med hende at bestille. Huilche hendes sidste bekiendelsze hun ochsaa udj hendes barnsznød hauer vedstaaet, och gandsche gaait i fra dend førige bekiendelsze, och i steden for Povel Handeland vdlagt en anden echtemand ved nafn Zifus Skarfueland. Huilchen hendes sidste bekiendelsze hun nu for retten i alle maader vedstaar. Epter huilchen hendes beretning osz siunesz hendes ord iche meget at staae til troende.

Huor fore vj iche rettere ved at forefinde, end Povel Andersen Haandeland, joe for dend tiltalle bør frj være. Och Grof Olszdatter, for hendes løgn achtige paa saugn, saa och fordj hun hauer staaet aabenbahre skriff paa løgnachtige bekiendelsze, samt løgnachtigen paa løiget Povel Anderszen Handeland, och i stæden for hamb vdlagt en anden echtemand. Epter saadan Grof Olszdatters groffue forargelse [13b] andere saadanne letferdige skriffere, til skreck och affschye, wed vj iche rettere att kiende och dømme, end hun joe bør epter sallig och højloflig ihuekommelsze koning Christian dend fierdes recess, anden bogsz fembte capitel, fembte vers, epterdj hun indtet hauer ved att hette, at straffes paa kroppen til kagen, och siden paa ny igien at staae aabenbahre skriff, dedz[?] til, *etcetera*.

Anno 1681 den 7 Martij waare wij epterskreffne Benedix Dyrhusz, sornschrifuer vdj Sundhor lehn, Michel Fiøn, Helge Rolsznes, Omund Degnesz, Gunder Øchland, Laursz Seffuerud och Christoffer Grindemb, sambtlig ædsorne laugretzmænd udj Føyensz schibred, forsammelede paa Augdesteen retten at betienne. Neruerinde Kongl. Maytz. fougit, erlig, agtbahr och welfornehme mand Johan Torson, førige fougit Iffuer Knudzen, med endeel goet folch meere da thilstæde war. Och det angaaende en rigens stefning Torbiør Groff hafde ladet forhuerrffue offuer Anders Augdesteen, huilche paa seeneste affreigningsztinget paa Grønaasz herudj Føyens skibrede bleff oplest, och udj tingbogen extraheret, och til i daug hid vist, formedelst Andersz Augdesteen iche selff udj egen persohn møtte.

Torbiør Grof indlagde ved Christen Ibszen hendes skriffelig indlegh, huorudj hun sig høieligen beklager offuer dend store gewalt och slagszmaall, som Andersz Augdesteen hafuer begaaed imod hende och tuende hendes børn, nest forleden torszdagen for *Sanct* Hansz daug, som hun war goet med Andersz Augdesteen epter hanz begiering at see nogen aacher schade hendes øger schulle haue giort haueren paa hanz agger.

Endre Hanszen huszmand bleff frembeschet til probsz, som war hosz der denne slagszmaall skeede. Wandt med fuld æed, epter at æedens ord for hannem bleff oplest, det hand saa

Andersz [14a] Augdesteen greb til en rache, som Torbior Grof gich med wnder armen, och toeg om dend ende vlden saad paa. Slog saa til Torbior och hendes daatter Britte med dend anden ende aff rachen nogle slag offuer ryggen. Mensz huor mange slag det war wiste de iche. Aff huilche slag Torbior Groff falt til jorden. Och war hand borte nogen stund. Som hand komb igien hafde Torbior och hendes daatter faait Andersz om kuld, och hafde henderne udj hansz haar, som hand løszde aff haaret. Saa gich Andersz Augdesteen til baadz, epter at hand først slog Torbiør Grofs søn it slag wnder øret.

Haluor Øfre Eschelend och Omund Nere Eschelend frembkomb och wandt, epter at Torbiør Grof hafde bud ved hendes daatter hosz demb, at wille komme ved och siune huorledes Andersz Augdesteen hafde fareet med hende, saa och huordan aacher schaden sig befandt. Huor da *forschreffne* Haluor Øfre Eschelend bekiende, at hand gich ned til Grof med Omund Nere Eschelend, och da fant ingen hiemme. Gich saa til søes huor de da møtte Torbiør mit paa søevejen. Da sagde hun til demb, som hun komb gaende och støde sig med en halff kalcheschuffel, och holt haanden for hendes wenstere brøst, see her mine grander huor Anders Augdesteen har fareet med mig. Gich saa neder och besaae aacheren, och kunde de iche sige huad schade der war giort, mens en øgh hafde verit der och welt sig i aacheren, och ædt noget baade aff aacheren och græssz. Som de gich hiemb igien til Grof, da viste hun demb |den-| hendes axel, huor der siuntet nogle slag at vere slaget paa hendes axell. Nogle dage dereffter war jeg Haluor Elscheland[.], der neder paa Grof igien, och sagde hans ord till, at de schulle besee hende, huor da hand tillige med Hansz Solhoug saa, at <der siuntet> hun war slaget for hendes wenstere [14b] brøst ligesom med en knyt neffue, och siuntis blaaf epter.

Det samme hermede Aron Hetlesetter effter Hansz Solhougsz ord i allemaader, som Haluor om hendes brøst wundet hauer. Omund Eschelend wandt ochsaa ligesom Haluor wundet hauer.

Effter thilspørgelse om parterne sig iche ville foreenige, suaret Torbiør Groff naar hun kunde faa noget saa næhr hendes skadesz erlidelse, war hun vel thilfredz at lade sig foreenige, och eschede hun for ald hendes skades erlidelse, tidz spilte och omkostning, penge tredufue rdr.

Anne |-Gregoris-| 'Jeromiasz' datter, paa hendes mandz wegne, sagde hun kunde intet suare hertil, effterdj hendes mand kiendte sig gandsche w-schyldig och wed intet noget at hae giort, huor fore hand kunde sig foreenige. Diszligeste indlagde hun hendes mandz skriffellig indleg, aff Jensz Olsenn Himmer vdj Bergen epter Andersz Augdesteens begiering 'skreffuett', huorudj hand beraaber sig paa beuisz. Samme indleg daterit Bergen den 24 *Novembris* 1680.

Parterne eschede domb effter det som i retten er prosederit.

Affsagt epterdj her er ichun it vidne, och Andersz Augdesteen iche eygentlig vil gaae ved sagen, thj bør Andersz Augdesteen imod Torbiør Groffs angifuende, sig til førstkommande waarting, epter *Mandhelge Balchen*, nitende capitel, sielff tredie wed æd laugwerge, eller ochsaa were skyldig udj sagen.

Noch frembkomb hederlig och wellert Mogensz Olszen anlangende dend opsatte sagh imellemb *welbiurdig* Zidzel Juel, paa dend eene, och Andersz Augdesteen paa dend anden side, och indlagde Mogensz Olszen *welbiurdig* frue Zidtzelle Juelsz skriff- [15a] lig indlegh, liudende paa atschillige præntioner hun hauer at søge. Sam[me i]ndleg daterit *Orningsgaard* den 7 Martj 1681.

Ifuer Knudzen møtte och wed stoed at hand hafuer oppebaarit vdj landschyld aff Augdesteen aff ½ løb smør och ½ hud fra 66 och til 78, penge 23 rdr '12 *schilling*' och 6 spand smør.

Anne Andersz Augdesteens bleff thilspurt om hun hafde noget widere herimod at legge udj rette. Suaret hun nej, intet widere end som hendes mandz indleg hun tilforn hafr udj rette lefuert.

Mogensz Olszen paa *welbiurdig* frue Zidzelle Juelsz wegne begierede domb.

Da epter tiltale, giensvar, brefver oc documenters i rette leggesze, samt denne sags egentlig beschaffenhed, saa forneemme wij først, af it kiøbe breff daterit Halsznø Closter den 6 Maj 1639 af *sallig* Olluf Knudszen Møechlestuffve, vdi Opdal skibbrede och sogen boende, epter lovlig laugbiudning vdgiffvet til erlig och *welbiurdig* mand, *sallig* Erich Ottesen till Watnø, fordem Kongl. Maytz. admiral och befallingszmand offver Halsznø Closter och Haranger lehne, samt Hansz *Velbiurdighedz* frue, børn och arffvinger, liudende paa een half løb smør och een half huud, liggende udj Augdesteen udj Føyens skibbrede, med sin bøxel och herlighed, och een tyldt gode bord aff een saug der vnder i aarlig grundeleye, saa och een ødejord der vnder liggendis ved naffn Selffald, som til dend tid iche var gaadt nogen landschyld aff til dem, da soldte, och `dog` fuldt dem efter gammel hefd och adkomst, mens gaardens besiddere doch deraff haver giffvet aarlig leding, med vitløfftige samme breffs indhold. Hvilche breff findis tingl[*iust*] den 13 May 1639 af fordem sornschriffver *sallig* Christen Busch, hvilche jordeparter udj Augdesteen [15b] effter *sallig* *welbiurdig* Erich Ottesens død er tilfalden hans eldste søn, *sallig* *welbiurdig* Berendt Orning til Vatnø, Ko. Ma. førige schibs hofvidsand, och nu epter hans `død` følger *sallig* *welbiurdig* Berrendt Orningsz *welbiurdige* frue Zidzel Juel, derisz *welbiurdige* børn och arffvinger.

For det andet forneemis af een jordebog vnder *sallig* *welbiurdig* Berrendt Orningsz haand, daterit Longgaarden den 20 Martj 1665, som er een rigtig gienpart aff dend jordebog Hands *Welbiurdighed* epter befalling haffver indleffverit, paa Hans Kongl. Maytz. vegne, til de høye velbaarne herrer, Her Uldrich Friderich Gyldenleve till Calløe, ridder, dend tid Kongl. May. estatsraad, statholder udj Norge, och højest *bemelte* Kongl. May. befallingszmand offver Aggershuus slot och vnderliggende ampter, saa och `sallig` Offve Bielche til Ostraad, `førige` Kongl. May. canceler udi Norge och stifts befallingsmand offver Bergenhuus ampt, hvor udj findis tydelig indført Augdesteen, smør ½ løb, huuder ½, fornød 1. Hervnder en ødejord, lagt for smør 3 spand med bøxel, samt grundeleye aff en saug vnder *forschreffne* Augdesteen, bord een tyldt.

For det tredie bekiender Anders Augdesteen sielff udj hans indleg nu i retten lagt, daterit Bergen den 31 Janvarj 1681, det hand iche kand benegte joe aff miszforstand, hafver giffvet *sallig* *welbiurdig* Berent Orning een ringe kiendelsze det første aar, oc det til dend ende, hans *sallig* vermoder, wærbroder och qvinde var neste odels berettiget til gaarden. Det sees och af en bøxel zeddels coppie vnder *sallig* Berendt Ornings haand, *bemelte* Andersz Augdesteen giffvet den 18 Martj 1661, dog paa w-beseiglet papir, hvorforre dend iche bliffver anseet, hvor af originalen vel findis hoes Anders Augdesteen. [16a]

Aff hvilche omstendigheder nochsom erfares, at bøxelen har fuldt alle tider samme jordepart udj Augdesteen, och Andersz Augdesteen slet indtet udj rette legger, huor med hand beviiszer *hannem* bøxelen at følge offver ald gaarden, huerchen domme, kiøbebreffver eller andre documenter som saadant bør forklare. Veed derfor iche huor epter hand har faad vnderstaa sig samme bøxel rettighed at indeholde, andet end hand siger udi hans indlegh, at hand eyer de 2 parter udi gaarden, hvilche hans indgiffvende osz siunis iche at være krafftig noch at dempe *welbiurdige* frue Zidzele Juels i rette lagde documenter, hvorforre wij iche rettere veed at kiende och dømme udj dend sagh, end joe Anders Augdesteen epter *LandzLeye* Balchens 1 capitel, fordi hand saa motvilligen udj thiuge aarsz tid haver indsiddet med hans tredie tage, af en halff løb smør och een halff huud, samt een deel landschyld w-clarerit, nembliq epter hans egen bekiendelsze for tuende aar, bør have forbrudt førstebøxelen aff samme jordepart, oc dog betalle til *welbiurdig* frue Zidselle Juel, *sallig* *welbiurdig* Berendt Orningsz, ald dend resterende landschyld, saa meget udi sidst afvigte 20 aarsz tid forfalden er, aldt saa vijt som iche til *Seigneur* Iffver Knudszen betalt er, hvilke bedrager sig, som hand har oppebaarit, epter hans egen beretning penge 23 rdr 12 *schilling* och sex spand smør for tretten aar, fra 1666 oc til 1678 (hvilche kommer Anders Augdesteen udj samme resterende landschyld til af

kortning) saavelsom huisz hand i midlertid, til *welbiurdig* *sallig* Berrendt Orning eller hans huusz|-true-|`frue´ hafver clareret, sampt de sex forfaldene tredie tager, oc derforuden betalle, aarlig udj samme thiuge aar, for dend tyldt gode bord i saug grundeleye, penge 3 *march*. [16b] Hvad sig for det andet Selfald øde`jord´ anlanger (som hand udj hans indlegh :/ kalder de 3 spandz slotteteig) oc siger det aldrig er lagt for landschyld, ey heller i matriculen for landschyld oc rettighedhed[!] aff commissarien indført, alleene der bleff iche meere paa gaarden lagt een 3 *march* smør. Mens for gaardens ringhed lotter oc lunder haver samme ringe slotteteig Selfald altid ligget vnder gaarden Augdesteen, och aldrig tilforne i skatteboegen eller i ledings bogen eller mandtaller verit indført *etcetera*.

Der dog langt anderledis bevises. Først siger Olluf Knudzen Møechlestueffes vdgiffne kiøbebreff, at lejlendingen hafver giffvet ledig af samme ødejord Selfald, hvilche kiøbebreff er imod 42 aar gammel. For det andet forklarer førige sornschriffver offver Halsznøe Closters lehn, nu *sallig* afgangne Jens Michelszen paa hans egen, oc udj fuldmagt paa welfornehme mand Christen Bertelsens vegne, dend tid sornschriffver ofver Sundhorlehn, hans med sex mendz vnderschrefne, och forseiglede verch, hvor de epter lovglig stefnemaal den 7 Junj 1654 waare forsammelede paa Augdesteen, hvorhelst *welbiurdig* Berendt Orning for retten haffver frembvist et gammelt pergemendzbreff, hvilche endnu er til stede, vdinden hvilchet befantis da at were indført, een ødejord kaldis Selfald, liggendis ved *bemelte* Augdesteen, som udj fordum tider skal haffve skyldet fem mamatteboel udj aarlig landschyld. Hvor da de epter begiering af *welbiurdig* *sallig* Berrendt Orning hafver ødejorden Selfaldz eyedehler udj lotter oc lunder, gandsch ofr farit, grandschet oc besigtiget, och da er derom saaledis forfunden [17a] och eraget, at i steden for samme femb mamatteboels førige landschyld bør nu her effter af samme ødegaard Selfald, aarlig at vdgiffvis tre spand smør udj landschyld, med videre des indhold. Daterit som foresigis.

Effter hvilchen sornschriffveren afgangne *sallig* Jensz Michelszens, med mendz `wel`forseigleide besigtelsze, Anders Reinertszen Augdesteen sig i alle maader med landschyldens betalling, udj de afvigte 20 aars tid bør rette, oc det alt saalenge samme verch aff offverdommere w-sveechet ved magt staar. Thj haffver Anders Augdesteen at betalle til *welbiurdig* frue, Frue Zidselle Juel *sallig* *welbiurdig* Berrendt Orningsz, dend resterende landschyld for de nest for skinnede thiuge aar, nemblig it huert aar penge for tre spand smør epter samme forseiglede werches formelding, och dette saa velsom huis videre hannem nu er tilkiendt, at betalle inden fiorten dage epter at denne domb lovligen for hannem bliffver ankyndiget wnder namb och vurdering udj hans godz och formue hvor det findis, och at være udj Hindis *Velbiurdighedz* minde, om hun hannem samme øde gaard Selfald lenger her epter tillbrugsz vil for vnde.

Anno 1681 den 7 Aprilis bleff holt waar och sageting paa Halsznøe Closter|-s-| `med´ almuen aff Skaaneuig, Etne, Fielberg och Fiere skibreder. Neruerinde ombudzmanden, højachtbahr och megit fornehme mand *Seigneur* Johan Frjmand, Halsznøe Closter lenszmand Jørgen Eye, Ingebregt Sualand och Ingebregt Øchland. Huorda retten bleff betiendt med epter schreffne laugretzmænd. Af Skaaneuig skibrede Olle Suindland, Knud Eigenes, Rasmus Lande och Niels Eye. [17b] Aff Etne och Fielberg skibreder Endre och Willumb Hofland, Colben Fodzel och Elias Sualand. Aff Fiere skibrede Goute Eigeland, Tron Wiehofde, Erich Houge och Wier Møchleuold.

Vdkaarit til some mænd udj dette aar, aff Skaaneuig skibrede Olle Sanduold, aff Fielberg skibrede Joen Alne, aff Fiere skibred Gunder Øchland.

Pouel Anderszen Haandeland loed læssze it gaffue breff, huorudj hand saauelsom hansz hustrue, nu *sallig* Anne Samsonsdatter, haffuer giort Hansz Kongl. Maytz. allisz worisz

allernaadigste hærre och arffue koning, kong Christjan den fembte, til derisz arffuing, udj løst och fast, odel och eye, med desz widere indhold, som er ordliudende inført vdj nest forleden aarsz ting protocul paa Fieland den 8 Octobris 1680 til it almindeligt høsteting.

Siuer Houge ladet nu for anden gang stefne Olle Eichaasszen til at anhøre windiszbiurd angaaende førrige thiltalle om at hand hafde schichet bud, det Siuer Houge skulle aabørges hansz lif vdj aar och daug, sampt for hand schal haue vndsagt hannem, at schulle ramme hamb igien.

Herom bleff frembkaldet til windiszbiurd Olle Erichszen Sualand, som bekiende at hand hørde Olle Eichaasszen sige hand schulle sætte Siuer Houge det epter, om det end war udj otte eller nj aar.

Olle Eichaasszen møtte, och sagde hand hafde aldrig hafft nogen vnd tanche til Siuer Houge, ej heller ville hand hereffter giøre hamb noget ondt, eller tenche noget |-med-| ondt epter. Huorpaa de ragte huer andere derisz hænder, och war saa venner och welligt, och denne sag imellemb dennem att were død och magtisløsz paa begge sidder. [18a]

Anno 1681 den 8 [Ap]rilis blef holt waar och sageting paa Halsznøe [Clo]ster med Halsznøe Closters almue aff Føyensz och Opdal schibreder. Neruerinde ombudzmanen, erlig, højachtbahr och megit fornehme mand, *Seigneur* Johan Frjman, Halsznøe Closters bunde lensmend Christen Ibszen och Jacob Løchhammer, med goet folck meere dend tid tilstæde war. Huor da retten blef betiendt med epterskrefne laugretzmend. Aff Føyens skibrede Johannessz Norhuglen, Sæbiørn Lillebøe, Endre Grindemb, Engel Huckenesz, Laursz Lørhammer, Haluor Vrangh, Knudt Tuedt, Christen Eye, Rasmusz Hoflannd, Terchel Westuig, Knud V-rang och Nielsz Eye.

Vdkaarit til some mend at reissze til laugtinget at giøre derisz æd. Aff Føyens skibrede Endre Søre Mæland, aff Opdall skibred Andersz Mitwaage.

Christen Ibszen, Halsznøe Closter lenszmand, ladet stefne Albert Loeden formedelst nogen ærrørige ord hannemb paasagt udj Christen Ibsens egen hussze.

Albert Loedens kone, Zirj Knuzdatter, møtte paa hendes mandz wegne och sagde hand war suagh, och kunde derfor iche sielff møde.

Thil probsz war stefnt, herom derisz windeszbiurd at afflegge. *Seigneur* Johan Frjmandz tienner, Christen Anderszen, wandt det hand hørde, Albert Loeden sige til Christen Ibsen udj Christensz egen hussz, est du iche en tiuf, hafuer du iche taget it støche linne i fra `mig´. Huor langt, suarede Christen. Saa langt, suarede Albert, och wandt nogle gange om haande och alboen, och pa det sidste pegte mit paa armen, saa langt.

Christen Eye wandt samme ord i alle maader som Christen Anderszen wundet hafuer, huor paa de wilde giøre derisz æd, naar paa eschis.

Denne sag beroer indtil Albert Loeden kommer sielff thilstæde.

Rasmusz Jørgenszen Espever ladet stefne Albert Loeden for it megit w-fint breff hand hannem [18b] ved hansz daater hafuer thilsendt, vnder Albert Carstensens egen haand. Huorudj hand udj begyndelszen udj breffuet schriffuer saaledes, haffuer dend morder kiuff jeg meener noch for det første Rasmusz Jørgenszen til vejebragt for nogen tid siden *etcetera*. Samme breff daterit den 7 Janvarj 1681.

Hertil suaret Albert Loedens kone Zirj Knuzdatter, at hun intet kunde suare hertil. Begierede sagen maatte beroe indtill hendes mand komb thil stæde. Huor lenge, och thil widere stefnemaal denne sagh beroer.

Welagt mand Otte Andersen, thilholdende paa Leeruigen, hauer ladet stefne Peter Beel, residerende paa Eldøen, formedelst hand schal haue skielt hamb for en skielm, udj Otte Anderszens i boende hussze paa Leeruigen vdj schiffet epter sallig Marj Beell.

Peter Beel møtte for retten och sagde hand war druchen, och iche kunde erindre huad hand sagde. Begierede Otte Anderszen wilde giffue hamb til denne gang, huilchet Otte Anderszen ochsaa for goet folchesz forbøn skyld, hannem epterloed med saadan condition hand schulle giffue hannem it frit erkleringsbreff. Huorfor Peter Beel nu for retten offentlig erclerit Otte Anderszen at |-iche-| hand iche viste noget v-erligt med hannem i nogen maader, andet end det end erlig mand wel eigner, sømmer och anstaar, och ragte de derpaa huer `andre` derisz hænder.

Seigneur Ifuer Knudzen ladet stefne Peter Beel formedelst it halff hundrede samfeng gode bord <och sex tylter honner>, som bleff oplagt ved hendes hussze, nemblig sallig Marj Beelsz huilche til hansz *sallig* modersz nøtte bleff forbrugt.

Peter Beel møtte, sagde at hansz *sallig* moder hafde sagt for hamb at det war betalt, wiste derfor ey heller rettere end det scheed war. [19a] Erbøed sig doch til, at hand thillige med hansz med arffuinger ville betalle Ifuer Knudzen, hansz fornøysze.

Aff sagt epterdj Peter Beel hafuer giort hindring udj hansz *sallig* modersz boe, att Ifuer Knudzen iche fich betalling for de pretenderende it halfft hundrede bord och sex tylter honner, da bør Peter Beel fornøye Ifuer Knudzen derfor inden fiorten dage, epter Kiøbe *Balchens* 3 capitel, vndre namb och wurdering udj hansz goedz och formue, och siden haue hansz frij tiltalle till hansz arffinger.

Anno 1681 den 13[?] Aprilis waare wij epterskreffne Benedix Dyrhus, sornschrifuer offuer Sundhorlehn, Olle Mionesz, Eling Hougen, Mogens Biørndall, Anders Tofft, Endere Øffre Boelstae, och Laursz Qualle, samptlig ædsorne laugretzmænd vdj Stranduig skibrede forsammelede paa Skougszeid udj *bemelte* schibred retten att betienne. Neruerinde Kongl. Maytz. bundelensmand Andersz Haauig, med goet folck meere dend thid tilstæde war.

Huor da for retten fremkomb Gietle Mortensøn Skougszeid, som indlagde en rigens steffning offuer hansz fulde broder Olluf Mortensøn *ibidem*, huorledes hand høligen schal were for aarsaget hannem at søge och tiltalle, formedelst at hand hannem v-affwidende schal haue sig til kiøbt nogle mercher odelszgoedz, mugligt til dend ende, hannem som elste broder fra aasæderett epter hansz *sallig* forfader Nielsz Olufsøn at aff trenge, end och hand iche anderledes eller med andere wilchor schal haue sambtøcht, eller bewilget hanem aasædet, end saa lenge indtil hand det sielff kunde behøfue, som hand ej kand benegte eller anderledes beuissze, *etcetera*. Tilsamme tid och sted stefnisz Johannesz Aare, ved bogeræed at forclare med huad wilchor Olle Mortensen er kommen til aasædet, och paa huad maader det er sambtøcht [19b] med witløfftige samme stefnings indhold. Daterit Bergen den 25 Novembris 1680.

Noch indlagde hand hansz skriffelig indlegh i meening Olle Mortensen strax bør tage hansz vdlagde penge igien, for de tre[?] kiøbgoedz hand udj Skougszeid hauer kiøbt, som er hofuetbøllet, sampt aasædet at vndviige, och hand som elste broder igien at thiltræde. Huorfore hand nu tilbiuder hamb sine vdlagde penge. Formoder ingen videre forhindring herudj, huorppaa hand er domb begierende, med witløfftigere dedz meening. Daterit Skougszeid den 9 Aprilis 1681.

Johannesz Aare fremkomb och wandt herom, at hand hørde Gietle Mortensszen Skougszeid sige till hansz broder Olle Mortenssen och Engel Skougszeid: Eg bygger docker jorden indtil jeg hauer dend, sielff fornøden. Och schulle Olle Mortensøn gifue hamb siuff rdr.

Olle Mortensøn bekiende for retten, at hand hafde faait jorden med saa schiel at hand schulle beholde jorden indtil hand sielff trenger dertill.

Jan Boelstae frem komb for retten, saa som eygere for dend part Jetle Skougszeid boer paa, och sagde hand hafde aldrig trengt Jetle Skougszeid, ey heller ville hand trenge hannemb. Sagde widere ded Gietleff hauer begieret, at hand kunde faa bøxelet hansz jord til hansz broder, och hand sielff kund fløtt paa hansz igien. Huilchet Gietle Schougszeid iche kunde fragaae, i saadan meening at hand haffde begiert de maatte skiffte jord med huer andere, huorfore hand bøed Jan Boelstae nogenn penng.

Sallig Morten Skougszeidz børn tilfalt epter derisz farfader udj hofuetbøllet Skougszeid, huer broder 14 *marcher* smør, och huer søster 7 *marcher* smør, och war der 3 broder och tuende [20a] søster laader. Huoraff Jetle hauer indløst 1 søsterlod och Olle 1 broderlod, som det udj rette lagt skifftebr[*eff*] <videre forclarer epter sallig Nielsz Skougszeid, den 14 Martj 1674, for rettet.> Jetle Skougszeid bekiende sielff for retten at hand hafuer undt hansz broder Olle Mortensen aasædet tilbrugsz, epter at hand dend sielff nogle aar hauer brugt, med saadan wilchor at hand schulle bruge dend indtil hand hafuer dend sielff fornøden. Huor paa hand hafde oppebaaret penge, fire rdr.

Da epter tilspørgelsze om partene sig iche udj mindelighed wille for eenige, suaret de nej, mensz begierede domb.

Da epter tiltalle, giensuar, egen bekiendelse och denne sags eigentlig beschaffenhed, da endoch Jetle Skougszeid, epter Norges loug, Arffue Balchensz siufuende capitel, er som elste broders elste søn, nermest til at besidde aasædet, daa befindes doch epter hansz egen bekiendelsze, nu for retten giort, at hand hauer oppebaaritt fire rdr, aff hansz broder Olle Mortensen, paa dend condition hand schulle besidde aasædet indtil hand dend sielff behøfuede, som stefningen ochsaa for clarer. Nu befindes Gietle Skougszeid at bruge halffparten i Skougszeid, och iche aff hansz eyger att trenges, epter eygeren Jan Boelstaedz egen beretning her for retten. Epter saadan lejlighz er nu for retten affsagt, at Olle Mortensøn bør blifue boende paa hansz lejemaal hand nu bruger, alt saalenge Gietle Mortensøn Schougszeid hansz lejejord v-behindret nyder, och hand iche aasædet sielff behøffuer. Mensz saa snart hand trenges fra hansz jord (eller och Engel Skougszeid ved døden affgaar, epterdj hand bruger Gittle sin arffueloed) wiger Gietle vbehindret til hofuetbøllet.

Huad sig for det andet løsningen paa de fiorten mercher smør angaar, da i huor vel skifftebreffuet epter derisz *sallig* farfader, Nielsz Olsen Skougszeid, forclarer, at iche meere odelszgoedz dend thid paa dennem och derisz medsødschinde falt end udj *forschreffne* [20b] Skougszeid, smør med bøxel toe pund och otte marcher, huoraff falt paa huer broderloed fiorten marcher smør, saa befindis Nielsz Mortensøn at hae solt til hansz broder Olle Skougszeid fiorten mercher smør, huilche iche epter loughen, Odelszbalchensz fierde capitel, findes lovligen til tinge at vere lov biuden, huorfore samme kiøb bør være machtessløsz, indtil elste broder først faar kiøbt den halffue deel aff *forschreffne* 2 pund och otte mercher smør.

Erlig och welfornumbstig dannemand Engel Giøen thil samme `tid` haffde ladet udj rette føre nogle gammelle bedigede[!] dannemænd, derisz widneszbiurd och kundschab at giffue tillkiende, huad dennem er witterligt om dend skougteig Quandælffsbotten kaldet.

Huor da først frembkomb Olle Olufsøn Aare, barnfød paa Giøn, som sagde hand er nu hend ved 80 aar gammel och war 22 aar der hand drog fra Giøn, och aldrig haffuer vist och ej hæller hørt andet sigt, end bemelte Quandælffsbotten skougteig alle tider hafuer ligget vnder nordeste tun i Giøn, mand epter mand, offuer 200 aar, och det w-anchet och v-paataalt i alle maader.

Peder Haaland frembkomb och sagde hand hauer tiendt paa Giøn vdj 14 aarsz thid, huilche er imod fembtj aar siden, och aldrig hauer hørt andet end joe Quandælffsbotten skougteig altider v-anchet och v-paataalt haffuer fult dend nordere tun vdj Giøn, huilche de ville gestendige naar paa esches.

Johannesz Hammerszland bekiende att hand tiendte paa Giøn udj fire aar, for vngeferlig 40

aar siden, och aldrig hørt andet end joe Quandælfss skougteig, huad skougen angaar, alletider w-anchet och [21a] w-paatalt hauer ligget vnder den nordere tun udj Giøn, mensz græszbætte hørde Hammerszland till. Det samme bekiende de førige winder, nemblig Olle Aare och Peder Haaland lige saa, att græszbætte hørde Hammerszland till.

Isach Rollufsøn Yttre Røe bekiende at hansz fader boede ald hansz boende paa Hejheller, som war hend ved 40 aar, och er 28 aar siden hand døde. Och imidlertid aldrig andet hørt end bemelte Quandælfss skougteig joe alletider hafuer ligget, huad schougen angaar, vnder dend norder tun Giøn, w-anchet, w-kiert och v-paatalt i alle maader, mensz græszet hørde Hammerszland til.

Det samme bekiende mestedeellen aff almuen som thilstæde war.

Anno 1681 den 2 May bleff holt waar, schatte och sageting paa Føyen med Føyensz och [-Waagsz-] Fiere skibreders almue. Neruerinde Kongl. Maytz. fougite, erlig och welfornehme mand Johan Torson, bunde lenszmænd Knud Hysingstae och Samuel Øchland. Huorda retten blef betiendt med epterschreffne laugretzmænd, aff Føyens skibrede Michel Føyen, [-Olle-] 'Erich' Løchning, Knud Aandenes, Omund Escheland, Daniel Berøen, Erich Holme och Hansz Solhoug. Fiere skibrede Olle Biordal, Størchor Wiig, Eling Rydmyhr, Joen Hinderlj, Morten Wandeschoug och Søren Toszuold.

Huorda først blef liudeligen læst Hansz Ko. Ma. allernaadigste schattebreff for neruerinde aar. Huilche herudj Sundhorlen i alle maader saa som forleden aar, er allernaadigst paa budet. Nemblig landschatt, aff huer løb smør 2 ½ rdr, och anden landschyld al advenant. Vdj odelsschat [21b] aff huer løb smør 1 rdr, aff 1 hud ½ rdr 9 ½ *schilling*. Vdj kiøllepenge aff huert soldatterlegh 2 slette *mercher*, vdj proviantschatt aff huer fuldgaard en halff waag goed rodschier, med witolfftigen samme breffs meening daterit Hansz Ko. Maytz. residentz udj Kiøbenhafn den 26 Febrvarj 1681.

Med derhosz welbaarne Her amptsforualters befalling det paa thilbørlige steder att lade forkyndige. Aff Bergen den 29 Martj 1681.

For det andet bleff lest welbaarne Her amptsforualters befalling till fougden, skrifueren och sex laugrettismænd att giffue beschreffuen om borgernisz och vdlegges beschaffenhed. Aff Bergen den 28 Febrvarj 1681.

For det 3die bleff læst welbaarne Her amptsforualters befalling til fougden, att wille giøre forclaring paa alle sauger udj Sundhorlehn, huad grunde de staar paa, och effter huad beuillingh de ere opsatte, sambt huad skouge tømmer aff til en huer saug bruges. Samme breff daterit Bergen den 7 Martj 1681.

For det fierde bleff liudeligen lest welbaarne Her amptsforualtersz skrifuelsze til fougden i dend meening, eptersom paa sidste completeringsz ting, bleff for affschedet att huer soldat sig en huid wadmølszkiol, blaa farfuet skulle bekaaste, och det aff dend løn som bunden hamb for hansz tienneste er skyldig at giffue, och huemb intet til gode hafuer, at da dennem de til maatte for streches, saa at bunden intet derwed affgaar /: v-den at de soldat 2 à 2 ½ *march* til farfueløn wille til hielp komme, med widere dedz meening. Samme breff daterit Bergen den 14 Martj 1681. [22a]

Torbjør Grofs fuldmegtig i rette præsentierit, nemblig Christen Ibsen, som i rette fordret And[ers] Augdesten, epter seeneste affscheen paa Augdesten den 7 Martj nest forleden, huor hand da bleff thilkiendt at laugwerge sig sielff 3die nu til waartinget. Huor hand ey, enda epter fierde stefnemaal, willet møde. Men hansz broder Pouel [-hafde-] Andersen Handeland

paa hansz vegne møtte, hwilche huerchen kunde eller wilde, suerge paa hansz broders wegne. Huorfore Anders Augdesteen endnu gifues respit til første ting hannemb warszel giffues, seeneste afsigt at fyldestgiøre.

Welfornehme mand Ifuer Knudzen, førige Kongl. Maytz. fougit herudj Sundhorlehn, ladet stefne Peter Beel, formedelst hand formeener hand imod hannem som grundeherren schal haue forseet sig, idet hand hauer for nogen kort thid siden, hannem v-adspurt, hauer solt |-samme-| it husz hannem arffueligen epter hansz *sallig* moder til falden, till hansz suoger Sander Dick aff Skotland. Huilche hand meener, epterdj husit hannem, som grundeherren, iche er tilbøden. Huorfore hand formeener samme hussze til grundeherren att vere forfalden, huorom *Seigneur* Ifuer Knudzen ved hansz suoger Otte Andersen, lod i rette legge hansz skriffblig indleg, daterit Huglen *den 2 May 1681*, epter huilche indleg welbemelte Ifuer Knudzen begierede domb.

Herimod att suare møtte Peter Beel, och suaret at hand formeente iche at haue giort Ifuer Knudzen w-rett, thj hand hauer hansz grunde zeddel, paa hansz modersz vegne, at hun schulle |-giøre-| niude grunden hendes liffs tid, saalenge hun paa stedet |-niuder-| sidder, och pladzen biuger, huorom hand i rette lagde Ifuer Knudzensz grundezeddel, daterit Huglen *den 27 Januarj 1681*. [22b] For det andet udj rette indlagdes it schifftebreff epter *sallig* Peter Beel, huorudj samme omtuistede huszer findes da sønnen Peter Beel tillagt for 50 rdr, med dend foreening hansz moder Marj Beel huszene at niude hendes liffstid. Samme schifftebreff daterit Leeruigen *den 26 Martj 1675*.

Sander Dicg udj rette præsenterit och indlagde Peter Belsz transport paa de omtuistede huszer, huilche bleff lest och paateignet. Daterit Eldøen *den 14 Septembris 1680*. Noch indlagde Sander Dich hansz skriffblig indlegh och protestation, belangende samme huszer, i meening hand bør were nermest at boe udj hans egen huszer, och paa samme grund de nu staar, for dend deraff tilforen gaaende aarlig grundeleje, huoropaa hand war domb begierende. Samme indlegh daterit Leeruigen *den 2 Maj 1681*.

Otte Anderszen, saauelsom *Seigneur* Ifuer Knudzens kiereste, sagde paa Ifuer Knudzens vegne det hand ingenlunde vil thilstæde Sander Dich att boe paa hansz grund, mensz vel vilde beholde huszene til grunden /: om de endelig iche bleff forbrudt.

Parterne bleff thilspurt om de iche udj mindelighed wilde forliges, huortil de suarede nej, mens paa alle sider war domb begierende. Denne sag optagen udj betenchning indtil *den 30 May* først kommende, da parterne att møde paa Leeruigen, huor da schal gaaisz huisz rett er.

Anno 1681 den 3 May bleff holt waar, schatte och sageting paa Nordre Engeuig vdj Waagsz skibred, med bemelte Waagsz och Opdalsz skibredz almue. [23a] Neruerinde Kongl. Maytz. fougit, erlig och welfornehme mand Johan Torson, bunde lensmænd Johann[es] Windenes och Sæbiørn Fereuogh. Huorda rett blef betiendt med epterskreffne laugretzmænd, nemblig aff Waagsz skibred, Laursz Melling, Michel Ochland, Josszep Remmereid, Laursz Vglenez, Ingebregt Tisleuold och Jacob Drifuenes. Aff Opdalsz skibred Knud Søreid, Olle Gieland, Rasmus Sæd, Gullich Grimszland, Rasmus Belt och Johannesz Haaland.

Alle forhen folio 21 Hansz Kongl. Maytz. allernaadigste extraherede Hansz Kongl. Maytz. schattebreff, sampt andere *Her* amptsforwaltersz brefuer och befallinger bleff her i ligemaader liudeligen lest och forkyndiget.

Isach Rasmuszen Lille Giersuig aff Opdal skibred loed læssze it pandtebreff aff Ingebret Mentz thilholdende paa Bache udj bemelte Opdal schibred vdgifuet, liudende paa end gaard kaldesz Myrdal, schylder aarlig ½ løb smør och ½ hud, med bœxell. Och det imod rede penge

tresindztiuge och trej rdr. Samme breff daterit Hommeluigen *den 17 Januarj 1681.*

Hederlig och wellert mand Her Nataniel Madtzen, saauelsom Kongl. Maytz. fougit *Seigneur* Johan Torson, præserterit, tillige med sornschrifueren, huilche herpaa steden epter Hansz Kongl. Ma. allernaadigste vdgangne consumptions forordning, hafde warszel giffuen samptlige borgere herudj skibredet, til at angiffue derisz brug och huszholding. Mensz som ingen v-den Jensz Dauer Qualuogh aff borgerne møtte, huorfore denne gang iche gaffes *lejlighed* noget derwed at giøre.

Anno 1681 den 4 May bleff holt waar, skatte och sageting paa Hatuig udj Ous skibred, med bemelte Ous och Stranduig skibreders almue. Neruerinde [23b] Kongl. Maytz. fougit, erlig och welfornehme mand *Seigneur* Johan Torson, bunde lensmænd Samuel Lossz och Anders Haaug, med endeel almue da thilstæde war. Huorda retten bleff betiendt med epterskreffne laugretzmend, aff Ous schibred Anfin Stensland, Suend Hafschar, Olle Tøssze, Hansz Bouge, Haluor Holmefior och Villumb Vdschøtt. Aff Stranduig skibrede Engel Giøn, Olluff Tuet, Anders Eye, Olle *Stoere* Ballesemb, Jetle Skougszeid och Laursz Aare.

De forhen extraherede Hansz Kongl. Maytz. skattebreff och anden befallinger bleff herj ligemaade liudeligen lest och forkyndiget.

Til some mænd bleff vdkaaret aff Ous skibred Nielsz Langeland och Nielsz Nielsen Roszuold. Aff Stranduig skibred Joen Nortuet och Clemit Hiertagger.

Anno 1681 den 5 May bleff holt waar, skatte och sageting paa Øerhafn udj Strandebarm skibred med dedz skibredz almue. Neruerinde Ko. Maytz. fougit, erlig och welfornehme mand *Seigneur* Johan Torson, bunde lensmanden Hansz Mundem, med got folch meere da thilstæde war. Huor da retten bleff betient med epterskreffne laugretzmænd, nemblig Hagtor Aachere, Peder Traa, Laursz Nere Waage, Steen Omme, Suend Tungeraasz och Zachariasz Øye.

De forhen anteignede Hansz Kongl. Maytz. allernaadigste skattebreffue for indverinde aar, saa och andenn *welbaarne* Her amptsforualtersz befallinger, bleff her iligemaader liudeligen lest och forkyndiget.

Vdkaarit at reisz til laugtinget at giøre derisz æed, Ifuer Homb och Peder Lillefossze.

Samme daug waare wij epterskreffne, Benedix Dyrhus sorenschrifuer ofuer Sundhorlen, Olle Berge, Ifuer Røruig, Torchel Omme, Hansz Omme, Torben Store Linge och Sifuer Næssz, forsammelede paa Øerhafn aastæde, at vdschiffte Øerhaffns hiemme skoug imellemb Anders Øerhaafn paa dend eene, som eyer de tuende parter vdj *bemelte* [24a] Øerhafn, och sallig Baar Hombs børn, som eyer en 3die part udj Øerhafn, nemblig ½ løb smør, paa dend anden side. Neruerinde Kongl. Maytz. fougit, erlig och welfornehme mand *Seigneur* Johan Torson, med endeel goet folch meere, da thilstæde war.

Thil huilchen gier Andersz Øerhafn hafuer ved Ko. Maytz. fougetz stefning ladet stefne sallig Baar Hombs børnsz formønder Heyne Kysznes, som er derisz sallige faders broder, och børnsz stiffader Ifuer Homb, epter dend seeneste affsagde domb *den 13 Novembris 1680* paa *Øffre* Waage høsteting affsagt.

Hvor vj først begaf osz op udj marchen, ald Verhofde skough tillige med Øerhafn skoug, som alle tider hafr lagt vnder hiemmejorden, oc opsidderne paa Øerhafn nyt, huor da hiemme skougen blef lignet, och lagt udj trende dehle, oc een 3die part deraf lagt til sallig Baard

Haambs børn, som eyer dend 3diepart udj Øerhafn. Huilche støche dem blef tillagt, legger imellum Verhofde skoug, paa dend veestere, oc ved de toe parte af Øerhafn skoug, paa dend østere side, oc strecher sig schiffet, ved dend østere side, udj epterfølgende maader, nemblig først i fra Støszhelleren oc i Waagen, i fra dybeste waagen oc Vaagebechen op effter i Litlekiøn, fra Litlekiøn oc i Storekiøn, fra Storekiøn oc til Store Schaat, vnder Store Skaatt, oc til tver elffven, følger saa elffven gandsche op effter, i ende schiffet, hvor Nere Waage møder paa dend søndere side, hvilche strecher sig alt udj nord ned epter `och` sør, op effter, med hvilche schiffte, *Ifuer Haamb* paa hans stifbørns vegne, oc Heine Kysznes, som børns faderbroder och formønder, vel war tilfredz oc benøyet, saavel Anders Øerhafn, der dette epter voris schiøn, godvilligen afstod, oc saa lod sig benøye. Huorpaa de ragte huer andre deris hender, och var saa venner oc velforligt.

Huad sig schiffet imellum Werhofde, oc denne vdlagde schougeteig, *sallig* Baard Haambs børn nu blef tillagt angaaen[*de,*] da befanttis det at gaa, udj epterfølgende maader. Nemblig først i fra Støshelleren op i Wætteveyen, følger hamberen saa langs Vetteveyen, oc op i Wættenn til ende schiffte. Hvilche støche skougeteig som [24b] nu *sallig* Baard Haambs børn blef tillagt, følger Øerhafns lejemaal, hereffter som tilforne, oc Øerhafns opsiddere dend at bruge, som een lejending oc *sallig* Baar Haambs arfvinger, saa som eygere, alt saa vjyt Norgis lovg, en huer tillader dez.

Anno 1681 den 6 May bleff holt waar, skatte och sageting paa Liusztuet udj Quindherit skibred med dedz skibredz almue. Neruerinde Kongl. Maytz. fougit *Seigneur* Johan Torson, bunde lensmanden Olle Røsszeland, med endeel ringe almue da thilstæde war. Huor da retten bleff betiendt med epterskreffne laugretzmænd, nemblig Olle Røsszeland, Clausz Bielend, Johannesz Fit, Elias Liusztuet, Olle Liønning, och[!].

De forhen extraherede Hansz Kongl. Maytz. schattebreffue, saauelsom de andere *welbaarne Her* ampts forualters befallinger, bleff her iligemaader liudeligen lest och for thilstæde werinde almue ankyndigett.

Vdkaarit att reise til Botolphia laugting att giøre derisz æed for *welbaarne Her* laugmand, Giert Kierland och Clemit Berge.

Anno 1681 den 20 May waare wj epterschreffne Benedix Dyrhusz, sornschrifuer ofuer Sundhorlen, Olle Løchning, Knud Aandenes, Omund Escheland, Daniel Børøen, Hansz Solhoug, och udj Erich Holmes sted vng Johannesz Hysingstae, samptlig æedsorne laugretzmend udj Føyens skibred, forsammelede paa Leeruigen, anlangende dend opsatte sagh imellemb *Seigneur* Iffuer Knudzen paa dend eene, och Peter Beel, sampt hansz suoger Sander Dick paa dend anden side. Neruerinde Kongl. Maytz. fougit *Seigneur* Johan Torson, bunde lensmanden Knud Hysingstad, med goetfolch meere dend thid thilstæde var.

Parterne paa begge sider comparerede igien vndtagen Peter Beel, huorfore ingen frembkomb. Karen, Iffuer Knudzens, sagde ingen domb [25a] at wille suare till, eller anhøre, paa hendes mandz wegne, epterdj Peter Beel, som hofuet mand, iche wilde møtte.

Thj beroer sagen endnu til neste belejlig ting herudj skibredet bliffuer berammit, huorda parterne schal warsel gifues.

Anno 1681 den 6 Junj bleff holt waar, skatte och restandzting udj Skaaneuig skibrede paa Mit Ebne. Neruerinde Kongl. Maytz. fougit, welfornehme mand *Seigneur* Johan Torson, bunde lensmanden Toesten Tungisuig, med endeel almue meere dend thid thilstæde war. Huorda retten bleff betiendt med epterskreffne laugretzmænd, nemblig Erich Axland, Nielsz Millie, Johannesz Hegland, Larsz Løuigen, Joen Skough, Laursz Sanduig, Job Ebne, Larsz

Seffueræid, Olle *ibidem*, Laursz Furdal, Siuer Wicha och Tieran Gielmeruig.

De forhen ved de førige skibreder anteignede paa neruerinde aarsz waartinge, Hansz Ko. Ma. allernaadigste schattebrefue for indverinde aar, sampt de andere *Her* amptsforwalters befallinger bleff her iligemaader liudeligen ankyndiget.

Dernest bleff liudeligen lest Hansz Ko. Maytz. trøgte forordning belangende huorledes atschillige wahre, landwertz och med baade, herudj Norge ind och vdførisz. Huoraff ingen told eller rettighed til Hansz Maytz. vdgiues, mensz paa atschiellege vdveje och stier, tuert imod gjorde forbud til Hans Maytz. toldz swekelsze indsniges. Huorfore nogen sær vejer synden och nordenfieldz allernaadigst er anordnet, baade for fremmede och indlendische, med deris wahre igiennem att reissze, och dersammestedz til Hansz Ko. Ma. grenzetoldere eller deris fuldmegtige tolden at betalle, at ind och vdgaaeende imellemb *Danmarch* och *Suerig*, med widere samme forordnings meening. Daterit Hans Kongl. M. residentz [*i*] *Kiøbenhafn den 9 Aprilis 1681.*

For det 3die bleff lest Hansz Kongl. Maytz. forordning, huorepter tolden aff ind och vdgaaeende wahre ved grentzerne til landz och med baade til wandz paa elffuene och fiorne udj Norge ind kommer, och vdgaar, skal oppebergis. Daterit aar och daug som nest før sagt er. [25b]

For det fierde bleff lest welædle *Her* landtcommissaricus Hansz Christofferszen Hiortes skriffuelsze til fougden, angaaende dend paabudne proviantschat for indverinde aar 1681, in natura til festningernis magatziperne v-forhollelig at paa fordisz och indleffueris, och til proviant schrifueren imod beuis leffueres, och det ind[*en*] Aprilj maanetz vdgang. For det andet erindrisz fougden, at stiftamptschreffueren sig besuerger, ingen ingen forclaring fra fougderne om forpachtere eller andere were sig kongelig betienter eller och benaadinger, som epter forordningen, dend allernaadigste paabudne princessin styer bør giffue, er indleffueret. Thj begieres aff fougden straxen rigtig specification vnder hans haand til amptstuen deroffuer indsende, med dedz videre indhold, om ordre til wirschelig excution paa det 1680 aars restantzer er vdsted. Samme breff daterit commissariatet i Bergen *den 19 Aprilis 1681.*

For det fembte bleff liudeligen lest welædle *Her* landt commissarier skrifuelsze och erindring til fougden, att ej tuilles Hansz Ko. Ma. naadigste breffue paa schatternes paabud neruerinde aar, joe forlengt er publicerit, huor iblandt andet med saadan ord meldes, och som samme schatters paabud er saa clar och tydelig saatt, som er mig doch ifra det Kongl. rentecammer ydermeere derom tilmeldet at ingen proprietarius, hereffter som hidindtil, schal kunde pretendere eller thilholde sig nogen frjhed, eller benaadning, særdehlis for odelszschatt, enten aff det hitz[?] de til kiøbs eller i andre maader, til wdleg, aff Hansz K. M. bekommet haffuer, mens deraff lige ved andet odelszgoedz att contribuere, vndtagen det goedz i huo det och besidder, som aff aridztid, och i ringeste 40 aar har verit frit adeligt jordegodsz, och deraff giues roestienneste alleene epter derpaa reducerede documenter och bemelte schattebreffues indhold, for odelszschatt forskaanet *etcetera*, med widere dedz meening. Daterit commissariatet udj Bergen *den 26 Aprilis 1681.* [26a]

Anno 1681 den 8 Junj bleff holt waar, skatte och sageting paa Røeg udj Etne skibred med dedz skibredz almue. Neruerinde Ko. Maytz. fougit, erlig och welfornehme mand *Seigneur* Johan Torson, bunde lensmanden Erich `Silde` med endeel almue dend tid thilstæde war. Huorda retten blef betient med epterskrefne laugretzmænd, nemblig Nielsz Øffre Nessz, Eliasz Fossze, Nielsz Østrimb, Rasmus Hanland, Nielsz Steene, Gunder Høeland, Joen

Teszdal, Østen Ramme, Ingebregt Tesdal, Aslag Ramme, Tieran Eigeland och vng Nielsz Steene.

Alle forhen wed Skaaneuig skibrede extraherede Hansz Kongl. breffue och forordninger, samt *welbaarne* Her ampts forwalters och landcommissarier ordere och befallinger, bleff her iligemaader liudeligen læst och forkyndiget.

Til sornemænd bleff wdualt at reisse til Botolphie laugting, Tolleff Teszdall och Michel Ramme.

Kongl. Maytz. fougit *Seigneur* Johan Torson thilspurde alle thilstædeverinde, laugrettet och almue, epterdj hand (nest Herrens hielp) med det forderligste agter at reissze til Kiøbenhafn, huorleedes hand sig nu paa tiende aar hand har verit derisz fougit, paa Hansz Maytz. wegne, om de i nogen maader offuer hannem, om nogen Kongel. paabud och oppebørszel hauer att beklage. Huortil de alle saasom aff en mund, som thilstæde war, suarede at de intet i nogen maader offuer hansz persohn hauer att klage, mensz bekiende skatterne och wdgiffterne i dissze besuerlige tider, har verit tunge, huilche de iche i nogen maader, kunde tilreigne derisz fougit, mens tachtet hannem jost for ald den thid hand har verit hosz demb paa Hansz Ko. Maytz. wegne.

Anno 1681 den 9 Junj bleff holt waar, sage och restandz ting paa Sanduig udj Fieldberg skibrede. Neruerinde Ko. Ma. fougit *Seigneur* Johan Torson, bunde lensmanden Siuer Houge, Jensz Anderszen Fadtland, med endeel almue da thilstæde war. Huorda retten bleff betiendt med epterschreffne laugretzmend, nemblig Zigge Wage, Colben Dalen, Laursz Houge, Siuer Vdbiue, Hansz Neruog, Colben Vdbiue, Christen Tinneland, Knud Stuemoe, [26b] Andersz Tendeland, Nielsz Vdbiue, Olle Klungeland och Tolleff Eye.

De forhen extraherede Hansz Kongl. Maytz. schattebreffue, och forordninger, samt *welbaarne* Her ampts forwaltersz och landt commissarius Hiortes ordre och befallinger, bleff her iligemaader liudeligen lest och forkyndiget.

Til some mend bleff vdkaaret at reissze til laugtinget, Toer Giereuig och Tørisz Romszøen.

Anno 1681 den 27 Junj bleff holt skatterestantz och sageting paa Hysingstae udj Føyensz skibred med dedz skibredz almue. Neruerinde Kongl. Maytz. fougit, erlig achtbahr och welfornehme mand, *Seigneur* Johan Torson, bundelensmand Knud Hysingstae, med endeel almue da thilstæde war. Huorda retten bleff betiendt med epterschreffne laugretzmænd, nemblig Samuel Mæland, Helge Grønaassz, Siuer Skimmeland, Mattiasz Mæland, Mattiasz Langeland, vng Johannesz Hysingstae, Hansz Soelhaug, Omund Hellestuet, Jensz Rommeltuet, Laursz Nysætter, Hansz Aadland och Elling Grønaasz |-och-|.

Kongl. Maytz. fougit *Seigneur* Johan Torson loed indlegge en rigensz stefning offuer Andersz Rejnertzen Augdesteen, anlangende dend førige, mange gange vdj retten verit, sagh imellemb *bemelte* Anders Augdesteen paa dend eene, och Torbior Groff paa dend anden side. Huorom hand hand[!] paa Kongl. Ma. <vegne> sigt i høyeste maader epter lougen procederit, och i rette saatte, om hand iche burde lide som vedbør. Samme stefning daterit Bergen den 29 Aprilis 1681.

Andersz Augdesteen udj rette møtte och bleff oplest for hamb alt huisz tilfore udj denne sag protoculerit er.

Eptersom ingen aff de mænd, udj denne sagh til forhør war neruerinde, nu thilstæde. Huorfore

dette beroer til først kommende mandagh herpaa Hysingstae igien att møde, huilche parterne ochsaa hauer att epter komme. [27a]

Hederlig och wellert mand, Michel Ifuersen, indlagde en rigensz stefning, offr hansz wærfader, erlig och welfornehme mand Anders Rasmuszen, Ko. Ma. tolder ved Sundhorsz toeldsted, anlangende hansz kierestes, Maren Anderszdaatters arffuepart epter hendes *sallig* moder, *sallig* Abel Christenszdaatter, anno 1665, i hendes w-møndige aar thilfalden och derepter hensiddet udj w-schiff boe, indtil den 9 Junj 1670, at hand da epter egen wilge har vdgiffuet hansz tuende døtre huer demb it tusinde slette dr, epter derom giorte skriff och forpandtningsz widere formelding, vnder hans egen haand och zignet, med tuende mend til witne, huilche udj Halsznøe Closters arffueboeg findes indført, med wtløfftigen samme stefnings meening. Daterit Bergen den 21 May anno 1681.

Dernest indlagde Michel Iversøn, hansz wærfader Anders Rasmuszens schriffuelsze til hannem, huorudj hand repeterer atschilligt at hae hørt epter *bemelte* Michelsz och Marensz mund, paa Orningsgaard och Leeruigen *etcetera*, anlangende dend daarlig indbildning de formeener demb, om dend ringe arffuepart de schulle hae hosz hamb, huor fore hand lader hamb vide nogen ord udj Norgisz lov, Arffuebalches 7 capitel, worder daatter beliggen i sin faders eller brodersz gaard *etcetera*. Samme breff daterit in Aprilis 1681.

For det 3die indlagd Michel Iffuersen en beschichel[...] zeddel aff Mogens Olufsen och Haldor Degernes, vdgiffuet i saadan meening de paa Monsseigneur Michel Grambsz vegne, i beskichelse visz hosz *Seigneur* Andersz Rasmuszen, om nogen tuistighed dennem imellemb havende, angaaende Maren Anderszdaatters arffuepart epter hendes sallige moder. Da suaret Andersz Rasmuszen at lov och ret skulle dennem at schillie. Daterit Christj himmelfertz dag 1681.

For det fiende loed Michel |Michel| Iffuerszen i rette legge [27b] en copie vnder sornschriftueren Christen Reffs haand, ord fra ord epter det original breff huor epter Andersz Rasmuszen hauer vdgiffuet huer aff hansz tuende døtre, it tusinde slette dr. Och bleff originalen aff *Seigneur* Anders Rasmusens fuldmegtig Christen Gregerszen i rette lagt, huilche udj rette bleff och imod den videmerede copie confererit. Huilche breff findes i sin wtløfftig meening, daterit Bieland den 9 Junj 1670 vnder hansz egen haand och zignet, och til witterlighed *Seigneur* Johan Frjmand och Peder Madzen.

Epter huilche i rette lagde documenter Michel Iffuerszen satte udj rette, och formeente Andersz Rasmuszen burde betalle hannem paa hansz kierestes vegne, *forschreffne* it tusinde slette dr med paa løbende rentte, effter hans egen haandz formelding och derpaa war domb begierende.

Imod sagen att suare møtte erlig och welagt mand Christen Gregersøn, gastgeber ved Musterhafn, som indlagde hans skrifftelig indleg vnder Anders Rasmusens egen haand, huorudj hand vedgaar gielden, och siger hand aldrig hauer nechtet Michel Ifuerszen hans hustrues arffuepart, mensz tilsagt hansz landbønder paa Escheland och Solhoug, hereffter att suare Michel Iffuersen saauit det kand thilstreche. Samme indlegh findes i sin vitløfftig meening daterit Bieland den 27 Junj 1681.

Eptersom *Seigneur* Andersz Rasmuszøn iche sielff war thilstæde, at goet folch kunde legge sig der imellemb, saa de[?] kunde blifue forligt. Iche deszmindre offuer talte wj *Seigneur* Michel Iffuersøn, det hand med tuende fornehme wanner, wilde føye sig til hansz wærfader *Seigneur* `Anders` Rasmuszen, at de vdj mindelighedt kunde foræhnisz nu strax i dissze dage. Huisz det w-formodelig iche scheer, da parterne att møde herpaa steden i daug otte dauge, som er den 4 Julj, huor da skal gaaisz huisz ret er. [28a]

Kongl. Maytz. fougit *Seigneur* Johan Torson ladet stefne Anders Anderszen Walwatten, for arrests forbrydelsze, och Peter Beel och hansz med følgere stefnt hannem, formedelst hand

formeener demb at bruge derisz 3diepart udj Saugvog saug.

Anders Walwatten bleff anraabt, mensz ingen suarit paa hansz vegne, v-den Mattiasz Langeland, som sagde hand war reist til byen *Sanct Hansz* afften den 23 Junj nest forleden, huilche Anders haffde bedet hamb sige.

Kongl. Maytz. fougit saatte udj rette om hand iche burde bøde stefnefald. Knud Hysingstae lensmand och Harald i Fjøn, hiemplet at hand war lovlig stefnt. Huorfore til kiendt att bøde i stefnefald 1 *march* sølff. Petter Beel paa hansz intereseredis vegne saate udj rette och formeentte Anders Andersen burde indstae dennem for ald derisz erlidende skade, de formedelst hand har formeent demb at bruge derisz 3diepart udj Saugvog saug udj indverinde sommer. Beroer indtil hand møder sielff udj rette.

Hahannesz[!] Harmanszen Norhuglen och Laursz Peiterteigen, kierche werger til Storøensz kierche, ladet stefne førige kierche ombudzman Andersz Augdesteen, formedelst en *kierckekoe*, hand ført demb til reining. Schulle vere hosz Samuel suendsche, nu tilholdende paa Eigeland i Muster.

Andersz Augdesteen møtte och sagde hand war kierche werge udj tre aar, och fich ichun 2 aars leje, endoch hand gjorde reining for tre aar. Bekiende widere at det war en røspangen[?] koe.

Afsagt att Samuel suendsche bør først søges for koen, siden schal gaais huis ret er.

Anno 1681 den 4 Julj waare wj epterschreffne Benedix Dyrhussz, sornschrifuer udj Sundhorlehn, [28b] Olle Løchling, Knud Aandenes, Omund Eschelands, Daniel Børøen, Hansz Soelhaug och Erich Holme, ædsorne laugretzmænd udj Føyensz skibred, forsammelede paa Hysingstae udj bemelte skibred, anlangende en opsatte sagh imellemb *Seigneur* Ifuer Knudzen, paa dend eene, och Peter Beel, med hans suoger Sander Dich, paa dend anden side. Neruerinde Ko. Maytz. fougit, erlig och velfornehme mand *Seigneur* Johan Torson, med goet folch meere da parerede.

Huorda atter udj rette møtte parterne, nemblig paa *Seigneur* Ifuer Knudzens vegne, hansz suoger Otte Anderszen, Peter Beel och Sander Dich selff. Parterne hafde intet widere at udj rette legge, mensz begierede domb paa alle sider.

Da epter tiltalle, giensuar och denne sagsz egentlig beschaffenhed, da formelder welfornehme mand *Seigneur* Ifuer Knudzens wdgiffne grundezeddel til sallig Maren Beel, w-trøcheligen, det *Seigneur* Ifr Knudzen stadfester, med hansz egen haand wnderschreffuett att eptersom dend erlig och gudfrøgtig quinde (Maren Beel :/ som nu sidder paa hansz grund i Leeruigen) ingen grundeje aff hende er begierende, saa lenge hun paa stæden sider och pladzen bruge vill, huerchen aff hannem eller hansz arffuinger, saa lenge gud hende liffuet sparer. Daterit Huglen den 27 Janvarj 1674. Nu ved alle mand det *sallig* Maren Beel boede paa samme grund, och j de samme omtuistede huszer hendes liffs tid, med huilche grundezeddel grundejejen och saa lenge er betalt. Det Peter Beel hauer transporterit hansz arffueligen tilfaldene huussz til hansz suoger Sander Dich, wed wj iche at kand henreignesz, att stride imod Norges lov, *LandzLeye* Balchens andet och niende capitler, som derom skulle talle, for huisz derudj meldes er angaaende, det som [29a] bygges paa gaarder, och iche paa nogen strand grund, som dette er, huor intet bliffuer ført enten ofuer agger eller engh nogen til schade. Thilmed hauer Sander Dich iche begieret at flytte fra stedet, mensz gierne herepter vill giue aarlig grundejeje, som deraff tilforn schal vere gaaen, nemblig ½ rdr. Epter saadan lejlighed ved wj iche *Seigneur* Ifuer Knudzensz i rette sættelse om huszenes forbrydelse, til grundeherren att være forfalden att kand følge, mensz Petter Beel for dend thiltalle bør frj were.

Mensz huad for det 2det angaar, om grunden att følge med huszene, som Sander Dich formeener, huilche wj iche kand erkiende hand nogen ret imod grundeherrens minde dertil

kand haue. Særdehlisz epterdj derpaa husszet ingen grundezeddel findes, mensz alleene dend før ind førtte grunde zeddel, aff *Seigneur* Ifuer Knudzen til sallig Maren Beel vdgiuen, huilche liuder ichun paa hende alleene och udj hendes |-hendes-| lifs tid, och iche paa nogen hendes arffuinger, eller andere huemb huszet kunde hende att thilkomme. Thj hauer vj herom for retten affsagt /: dersom Sander Dich iche kand haue dett med grundeherrens *Seigneur* Ifuer Knudzens minde at hand sig til goede, maa haue huszet staaende paa grunden det nu staaar, for thilbørlig grundeleje, eller ochsaa Sander Dich huszet til grundeherren imod nøjagtig betalling, som de kand foræhnsiz omb, att offuerdrage. Huisz det iche kand schee, da hauer Sander Dich grunden rydelig att giøre, inden otte dage hereffter, och hellersz hauer Peter Beel, saauelsom Sander Dich at betalle til *Seigneur* Ifuer Knudzen, dend grundeleje som forfalden er, siden sallig Maren Beelsz død, och det inden huszet aff grunden rippes.

Noch samme daug bleff retten holt paa sammested, med epterschreffne laugretzmend |-Michel Fiøn-| 'Matthiasz Mæland', Helge Roelsznes, Omund Degernes, Laursz Seffuerud, Christ[...] Grindemb och udj Gunder Øchlandz absentz, Axel Nortun, angaaende dend opsatt sag, nu saa mange gange imellemb Anders Augdeste[en] [29b] paa dend eene, och *Seigneur* |-Iffuer-| Johan Torson och Torbiør Groff paa dend anden side. Och da bemelte Andersz Augdesteen att fyllestgiøre dend domb hand tilforn er thilkiendt, att lougverge sig sielff 3die for det groffue slagsmaal och offuerlast hand imod hænde, neste naboequinde Torbiør Groff, hafuer øffuet torszdagen for *Sanct* Hansz daug nest forleden aar.

Torbiør Groff møtte endnu udj rette och beklaget endnu, som tilforne, det Anders Augdesteen hauer slaget hende fra helsszen och helbred, och klaget |-endnu, som tilforn-| 'meget høyligen' offuer dend store gewalt hand imod hende hafuer øfuet. Christen Ibszen, som hendes fuldmegtig, udj rette præseniterit och begierede domb paa enchen Torbiør Groffs wegne, och det fordj det nu |-hr-| 'her' saa mange gange verit thil tinge, och Andersz Augdesteen, saasom en rettens foragter ey har willet møde, sig epter domb att laugverge. Begierede derfor endelig domb epter førige i rette sættelsze.

Kongl. Maytz. fougit *Seigneur* Johan Torson eschede domb paa Hansz Kongl. Maytz. wegne, ochsaa epter førige i rette sættelsze.

Biede enda trende timer epter Anders Augdesteen, mensz iche fornamb noget til hannem, men tradzeligen v-debleff wden nogen warsel i fra hannem i alle maader. Huor fore citanterne war endelig dom och affschuur herpaa begierende.

Da epter tiltalle, giensuar och denne sags eigendt beschaffenhed, och eptersom Haluor Øffre Escheland och Omund Nere Escheland, ved deris vinde forclarer, at der de gich hiemb i fra aacheren igien, wiste Torbior Grof dem hendes axel, huorda siutes nogle slaug att were slaget paa hendes axel. Nogle dage derepter war Haluor Escheland och Hansz Soelhoug neder paa Groff, epter att [30a] Torbiør war kommen fra fougden igien, och sagde hanz ord till, att de schulle besee hende, huorda siutes hun war slaget, videre for hen[des] venstere brøst, ligesom med en knytneffue, och siutes blaatt epter. Aron Hetlesetter och Omund Escheland wandt Hansz Soelhous 'ord' i alle maader saaledes som forbenefnt. Endere Hanszen huszmand, som hosz war der dette skeede, wandt wed fuld æed, det hand saae Anders Augdesteen greb til en rack, som Torbior Grof gich med vnder armen, och toeg om dend ende vlden saaed paa, sloeg saa til Torbiør och hendes daatter 'Britte' der med, dend anden ende, nogle slaeg offuer ryggen, mensz huormange viste hand iche, och der de skieltis ad, sloeg hand sønnen vnder ørit.

Tilmed befindes Anders Augdesteen modtuilligen, ej nogen sinde har villet møde Torbior Grof (vden i dag otte 'dage' siden) eller hendes fuldmegtig udj rette, nu fembte ting, anlangende forbemeldte offuerlast, hand imod hende har øffuet, och hand nestaffuigte den 7 Martj paa hanz egen gaard Augdesteen, bleff thilkiendt, sig sielff 3die (eptersom der fantisz ichun it vidne) at laugverge, eller och vere schyldig i sagen. Huilchet skulle werit scheid neste

ting dereffter, paa Føyen den 2 Maj, mensz enda iche vilde møde. Huorda til offuerflød igien | -nu- | herpaa Hysingstae, den 27 Junj Junj[!] atter til i daug den 4 Julj, formedelst mangel aff some mend opsatt, och som hand endnu motuilligen er vdebliffuen, end och hand lovligen i daug, otte dage siden, bleff thilsagt saa hand iche dommen, i ringeste maader har villet epterkomme. Huorfore wj iche wnderstaar osz sagen lenger, imod lov och rett att forhalle.

Epter huilche for[be-] [30b] rørte omstendigheder sampt fordj Anders Augdesteen, som en mandz persohn, heel ilde sømmer och anstaar, saa w-forschammet att tractere hansz neste naboesche och grandkonne, och tuende hendes børn, v-den nogen giuen aarsagh, saa konen befindes iche att haue hafft en helszen daug siden Anders Augdesteen sloeg hende med en stoch eller rach offuer ryggen, sampt spendt eller stødt hende med neffuen for brystet i besuimmelse til jorden, som nu er offuer aar och daug siden, mensz det for Ko. Ma. fougit *Seigneur* Johan Torson angiuen, saauelsom for retten mange gange angifuen och beklaget hendes helbredz mistelsze, aff Anders Augdesteens offuerlast, att vere vederfare.

Da er affsagt Anders Augdesteen bør giffue Torbiør Groff, for hendes wæ, pinne och smertte, tidz spilte udj saa lang tiid, procurator penge och ald anden angewndt omkostning med reiser `til` och fra saa mange tinge, penge tredufue rdr, paa hendes egen och daatters vegne, som Norges lov, *Mandhelge Balchen* 17 capitel forklarer, med saadanne ord, slaar eller sorer en tuende, eller fleere i en adferd, da bøde huer fuld bøder, och Kongen sin ret for huer *etcetera*. Och til Hansz Kongl. Maytz. for samme groffue formastelsze och offuerlast, att bøde for moderen och daatteren, huer demb otte ørtuger och 13 *marcher* sølff, epter *Mandhelge Balchen* 17 capitel, och for det Andersz Augdesteen hauer slaget Torbior Groffs søhn vnder ørit, epter *Mandhelge Balchen* 19 capitel, en halff *march* sølff. Huorimod Torbiør Groff `bør` erstatte Andersz Augdesteen huad skade hendes øeg paa hansz aachergiorde, och det epter w-uillige mændz kiendelse som skaden hauer beseett. [31a]

Hederlig och wellerdt mand Michel Ifuersøn, udj rette præserterit och begierit at dend til i daug opsaatte sagh imellemb hannem paa dend eene, och hansz wærfader, *Seigneur* Andersz Rasmusøn, paa dend anden side, maatte opsættes indtill widere.

Anno 1681 den 2 Augustij bleff holt skatteting paa Fladderagger fougitgaard med Opdal schibretz almue. Neruerinde Kongl. Maytz. fougit, erlig och welfornehme mand *Seigneur* Johan Torson, bunde lensmanden Sæbiørn Fereuogh, med endeel almue da thilstæde war. Huorda bleff thilnefnt retten att betienne epterschreffne laugretzmænd, nembliq Laursz Olszen och Laursz Anderszen Næssze, Gabriel Tuet, Isach Dalland, Laursz *ibidem*, Knud Opdal, Christoffer Kongszuig, Rasmus Sæd, Knud Søreid, Nielsz Kongszuig, Mortten Seigleuig och Olle Lij.

Thil huilchen thid hederlig och megit wellert mand, Her Otte Maltæsen, sogneprest til Tysznesz præstegield, haffde wed bunde lensmanden ladet udj rette citere Bottel Botelsøn Borgen formedelst huad hand nest forleden udj Febrvarj maanit, hafde begaait udj hansz gaard och huad da passerit. Saa och dend store spot och trusel som *bemelte* Bottel hafuer øfuet ved Tysznesland søndagen den 10 Julj, da Her Otte til hans kirche Vnnerimb war forreist, med widere hansz protestation. Huorom war stefnt til vidne Larsz Borgen, som er Botels broder, saa och stefnet Colben Andersland, item Her Otte Maltæsens egen tienner Torben Olszen Gieland, Omund Olszen Kierefiord och Herborg Larsz datter Zingelsætter, ochsaa at widne deris sandhed om huad passerit.

Bottel Bottelsen Borgen bleff anraabt, men d[er] ingen møtte paa hansz vegne, ellersz bleff be[rett] [31b] at hand war rømbt til byen, och der sidder fast for lejermaalsz forseelse.

Dend hederlige mand Her Otte Maltæsen begierede handtz indstefnede windisbiurd maatte tagesz beschreffuen. Da som lensmande Sæbiørn Fereuog, ved æed hiemplet at Botel ved

hannem sielff, Andersz och Jensz Reigsemb, war paa Anderszland vdj *bemelte* Bottelsz forældrisz gaard, loughlig stefnit, viste vj iche hansz begiering att kunde weigre.

Huorda først frembkomb Botelsz broder Laursz Borgen, som sagde sig slet intet nu at kunde mindes, aff alt det som dend hederlige mand Her Otte Maltæsen for retten proponerit, huilche vinde beroer indtil Botel kommer sielff thilstæde.

Dend hederlige mand Her Otte Maltæsen begierede, samme Bottel Bottelsen, maa aresteris och fengseligen antages, huor lenge de andere windiszbiurd ochsaa beroer.

Noch Bottel Anderszland steft aff Kongl. Ma. fougit *Seigneur* Johan Torson for tuende begangne lejermaal, det eene med Aagete tiennestepige paa Tysznesz, och det andet med it omløbende quindfolch, heder Maleene Ernstdaatter.

Maleene Ernstdaatter møtte och bekiende det Bottel Bottelsen war hendes barnefader. Ellersz bekiende *bemelte* quindfolch det corporall Elling ved det Nordre Compagnie, ochsaa hauer hafft med hende att bestille. *Forschreffén* Maleene Ernstdaatter erbød sig gierne att ville forligesz med fougden for Kongens sigt, mensz hafde intet at betalle med, v-den en halff slet stoffes kioel.

Affsagt effterdj Maleene Ernstdaatter sielff friuillig bekiender att hauer begaait lejermaall och auflet barn [32a] med Bottel Botelsen Anderszland, och der for-uden hafft at bestille med en corporal, nafnlig Eling, vnder Nordre Sundhorsz Compagnie, huorfore hun er tilkiendt att bøde fulde bøder epter *Christian* 4 recess, anden bogsz, fembte capitel, fierde vers, eller ochsaa lide paa krogen.

Noch lod Kongl. Maytz. fougit *Seigneur* Johan Torson frembkalde it quindfolch, nafnlig Anne Gudmundzdaatter, formedelst tuende begangne lejermaal med trende mænd, med formeening hun bør lide derfor epter recessen til kagenn.

Anne Gudmundzdaatter møtte och bekiende att hun hauer auflet tuende børn. Det første paa siuffende aar siden, med Olle Kattelund. Det andet siger hun Daniel Pederszen schriffuer er barnefader till. Och ellersz bekiende Anne Gudmundzdaatter det hun hauer hafft engang att bestille med Laurs Olszen Berge, och det paa erens vegne. Huilche Laursz Olszen Berge nu sielff for retten iche kunde benechte, joe engang med hende haffuer hafft at bestille, och det til dend ende hand vilde hauer egtet hende, om hun haffde skichet sig dereffter.

Kongl. M. fougit begierede domb.

Affsagt epterdj Anne Gudmundzdaatter bekiender at hauer auflet tuende børn, det første ved en egtemand, nafnlig Olle Kattelund, det andet ved Daniel Pederszen skrifuer, och derforuden hafft engang at bestille [32b] med en halffvoxen dreng, nafnlig Laurs Olszen Berge, som drengen nu sielff for retten iche kand benegte joe en gang med hende haffuer hafft att bestille, til dend ende hand vilde egte hende, om hun sig ellers wel haffde forholdet. Mensz nu epter thilspørgelsze ingen lunde vilde. Huor wj herudj saaledes haffuer kiendt, det Anne Gudmundzdaatter bør bøde till Kongl. `Mayt.` epter recessen penge, tolff rdr, och huisz hun de bøde iche kand vdgiffue, da andere saadanne let ferdige quindfolch til affschye, att staa første søndagh udj halszjernet, och siden epter foregaaende schrifftemaall att rømme dette præstegield. Och Laursz Olszen att bøde hans bøder epter recessen. Daniel Pederszen bekiende fougden sielff att hauer affsognet, mensz nu iche sielff møtte.

Anno 1681 den 19 Septembris waare wij epterschreffne Bendix Dyrhusz, sornschrifuer i Sundhorlehn, Søren Stølle, Joen Teszdall, Østen Ramme, Rasmus Haaland, Eling Røg, och Michel Silde, epter loughlig stefnemaal, forsammelede paa aastederne imellemb Eichrimbs eyegen och Gangedalsz eigen, at giøre rigtig skiel, skiffte och vdsteening, imellemb begge gaarders eyedehler. Neruerinde Kongl. Ma. bundelensmand Erich Silde, med goetfolch meere dend tid thilstæde war.

Huor da Torben Skiold indlagde udj rette en rigensz steffning paa hansz w-møndige [33a] stifbørns wegne, som eigere for Eichrimb, offuer Hansz Zachariasen Norimb, som schal eye halffparten udj Gangedalen, til rigtig skiel, reening och vdmarch steening, imellemb begge gaarder och pladzer, epter deris landschyld och anden retighed. Hansz Norimb stefnes att med hafue det gammelle skifftebreff epter sallig Tolluf Norimb til opliusning i sagen, med widere samme stefningsz indhold daterit Bergen den 14 Junj 1681.

Torben Lauritzen Skiold udj rette fordret Hansz Zachariasen Norimb att i rette legge det gammele byttebreff epter sallig Tolluf Norimb. Huortil Hansz Norimb suaret, naar hand stefner paa aasteden Norimb saa vel hand leffuere breffuet i rette, mensz sagde derhosz Gangedalen war taxerit for sex mercher smør. Dermed Torben Schiold loed sig nøye, naar derepter kunde skee rigtig reening och vdsteening, imellemb begge eyedehler epter stefningens indhold.

Haluor Erichszen, som en loedzeygere udj Eichrimb, paa hansz egen och hansz børnsz wegne, møtte sielff w-stefnt, och begieret det samme som Torben Skiold haffde udj rette proponerit.

Hansz Norimb indlagde en domb aff sornschrifueren och sex mend vdgifuet paa Norimb den 10 Junj 1669, huorudj findes udj slutningen indført at de udj de intereseredis neruerelsze hauer offuersæet och forfarit Gangedallen, och da hauer befunden dend at kand, med huisz høe och løff der paa bekommes, føede otte vngnød och tou kiørlaug sou smaller, derfor affsagt for retten, att saa megit *forschreffne* [33b] gaard Gangedallen, om vinteren kann offuer føde, det bør och haue szit frj beitt och gang i vdmarchen om sommeren, doch saa at det tillige med Eichrimbs fæe, drifues ad fieldet och hiemb igien, tillige paa en tid.

Noch indlagde Hansz Norimb en anden *salig* Pouel Trolszens och sex mændz domb, affsagt paa det pladz Sættet, formedelst Haluor Eichrimb sig samme pladz haffde bemegtiget. Huorom findes affsagt, effterdj Sættet har fult Norimbs folch udj heffd, offuer 30 wintere v-den ald anche, huilche och siunes att være optagen udj Gangedalsz march. Huor |-det-| Sættet da er tildømbt att følge Norimbs folch, hereffter som thil forne, och Zacharis Norimb tillige med hansz *salig* broder børn, at bøhr høste och haue Sættetz aufuel, dend tid stoed paa jorden, med wittløfftigere samme meening daterit den 3 Junj 1673.

Torben Skiold bleff thil spurt, om Hansz Norimb iche haffde bøxelet ald Norimb thillige med Gangedals lotter och lunder, huilchet Torben Skiold iche kunde benegte, joe Norimb och Gangedallen, med alle dertil liggende lotter och lunder, till Hansz Norimb paa hans stifbørns vegne att haue bøxelet.

Torben Skiold begierede, epter steffningens anleding, rigtig skiffte imellemb *forschreffne* eyedehler och war derom affschur begierende.

Hansz Norimb derimod stoed paa de tuende vdj rett lagde sornschriffueren sallig Pouel Trolsens domme, att Norimbs eyedehler dereffter maatte bliffue w-beschaarit och war derpaa domb begierende. [34a]

Effter dedz lejlighed begaff wj osz udj marchen att siune och erfahre, huad fæbeitte till Gangedallen, epter dend udj rette lagde domb bør føllge.

Da epter tiltalle, giensuar, dommisz udj rette leggelse och denne sagsz eigentlig beschafenhed, samt flitig grandschning, vdforschning och erfaring, da fornehmer wj først epter en sornschrifuer sallig Pouel Trolsens, med sex mendz welforseiglede domb, huorudj findesz udj slutningen indført, att de udj de intereseredis neruerelsze hauer offuer sæet och erfarit Gangedallen (|-nu-| vnder Norimb) och da hauer befunden den, att kand med huisz høe och løff, derpaa bekommes, føede otte vngnød och 2 kiørlog søuffsmaller. Derfor aff dennem affsagt for retten, att saa megit *forschreffne* gaard Gangedallen om vinteren kand offuerføede, det bør och haue sit frj beitte och gang i vdmarchen om sommeren, doch saa at det thillige med Eichrimbs fæe, drifues ad fieldet och hiemb igien, thillige paa en tiid. Samme domb daterit Norimb den 10 Junj 69. For det andet er `farris` en anden *salig* Povel Troelsens med mændz, aff Hansz Norimb, udj rette lagde wlbeseiglet domb, affsagt paa det pladz

Sættet (nu vnder Norimb) formedelst Haluor Eichrimb sig samme pladz hafde bemegtiget, huorom findes da affscheediget, saaledes, epterdj Sættet har fult Norimbs folck udj hæfd, offuer 30 wintere, vden ald anche, huilche osz siunes att wære optagen, udj Gangedalsz marck. Huorda Sættet er tildømbt, att følge Norimbs folch herepter som tilforne, och Zachariasz Norimb thillige med hansz broderbørn att bør høste och haue Sættetz aufuel, da stoed paa jorden, med wtløfftigere samme affsigtz meening. Daterit Sættet den 3 Junj 1673. Jmod huilche domme, wij iche vnderstaar osz [34b] noget att giøre, mensz parterne sig dereffter att rette, alt saa lenge de aff offuerdommere v-suecket ved magt staar.

Angaaende rigtig skiffte, reening och vdsteening imellemb Eichrimb paa dend eene och Gangedahlen paa dend anden side, da hauer vj epter foregaaende flittig grandschning sampt epter sallig Pouel Troelsens med mentz domb vduist till Gangedallen, vdi hiemme hagen saauit sommer beitte (for v-den fieldbeitte) angaar, til 10 vngnød eller och otte vngnøder och |-10-| thou kiørlaug søufsmaller, och det ved reening och steening, saaledes vdschiffte som følger. Først i fra høyeste egh, huor dend første marckesteen med sine tuende widne hosz bleff saatt, paa Holthougen, følger saa brottet alt westepter til endeschiffte, huilche steen peger lige nedepter udj nordoust til strax v-den vnder Mejerhelleren, huor dend anden steen med sine widne hosz bleff saat, som peger derifra och alt lige nedepter compasen udj nordoust, til Gangdalszhougenn huor dend 3die steen med sine widne hosz bleff nedersaet. Huilche peger lige samme strech nedepter til watnet, huor strax v-den i Sandnæsz, dend fierde, och sidste steen, med sine tuende widnehosz blef saet. Huilche *forschreffne* marchesteene hereffter skal were ret, skiel och skiffte imellemb Eichrimb, indenfor och paa dend østere side, och Gangedallen, v-den for, paa dend westere side, och dersom Norimbs och Eichrimbs opsiddere kand foræhnis hereffter saauelsom tilforne att haue fellitz beitte med hinanden, om sommeren, doch Norimbsmanden iche høyere end 10 vngnød eller otte vngnød och thou kiørlaug søufsmaller epter foregaaende dombsz liudelsze, saa staar [35a] det dennem frit for. Huisz iche, da hauer de epter marche steenenes nedersettelsze, at oprette schifftesgaard der imellemb, saa en huer aff parterne kand giøre |-sig-| demb sit saa nøtig som dennem best siunesz.

Anno 1681 den 1 Octobris bleff holt høste, ledings och sageting paa Nedre Waage udj Opdal schibrede med Halsznøe Closter almue. Neruerinde ombudzmanden, høyachtbahr och megit fornehme mand *Seigneur* Johan Frjmand, bundelensmanden Jacob Løchhammer, med goet folch meere da thilstæde war. Huor da retten bleff betiendt med epterschreffne laugretzmænd, nemblig Baar Løefald, Torsten Skaarpe, Michel Tuet, |-Laurusz-| Andersz Flache, Olle Toffte, Johannesz Skielleuigen, Johannes Mæland, Nielsz Flache, Olle Hetlelij, Andersz Tofft, Arne Gierestae, Johannes Sunde.

Seigneur Johan Frjmand ladet stefne Laursz Flornes for dend opsatte sag med Christoffer Hammerhoug, och Christoffer Hammerhoug till gienmælle.

Begge parterne møtte, huor Christoffer Hammerhoug sagde for retten, det Laursz Floernes hafde skielt hamb for en skielm, huilchet schulle haue skeed paa Mæland, paa it høsteting, thoe aar forleden. Thilspurde derfor Laursz Flornes om hand saadandt kunde beuisze. Laursz Floernes gandsche negtet, hand iche hafde skielt hannem.

Haluor Stor Achere och Simen Lille Achere war begieret aff Christoffer Hammerhoug det lensmanden dennem wille stefne, at vinde derisz sandhed i denne sagh, huilche iche war war[!] stefnt mensz doch tilstæde, och suaret begge deriz winde w-stefnt at ville afflegge. [35b] Huor da først Haluor Stoeraachere bleff frembkaldet, som wandt wed fuld æd epter ædens `ord` liudeligen bleff oplest, det hand iche kunde mindes, huerchen om slagszmaall eller skielderj imellemb Christoffer Hammerhoug och Laursz Floernes att være passerit.

Dernest bleff Simen Lille Achere frembkaldet, som wandt wed fuld bogeræed at hand saa

Laursz Floernesz slog til Christoffer Hammerhoug, som hand laae paa benchen, och slog hamb for brystet och sagde det samme det schald du hae din skielm.

Dernest bleff Niels Tuet frembkaldet som war stefnt i denne sagh, som wandt med fuld æed, det hand saae Laursz Floernes støtte Christoffer Hammerhoug for brøstet med neffuen, der hand laae paa benchen och hafde nogle ord, huilche hand iche kunde mindes.

Laursz Floernesz sagde for retten det Christoffer Hammerhoug hafde lochet probene til att proffue, huilchet Christoffer saaledes begierede att maatte indførisz.

Christoffer Hammerhoug for goet følches forbøn skyld epterloed Laursz Floernes naar hand hannem offendtlig for retten wille erclere. Huilchet Laursz Floernesz giorde, saaledes vdi samptlige lougrettetz neruerelsze det hand iche viste noget w-erligt i nogen maader med Christoffer Hammerhoug, andet end det en erlig mand wel eigner och anstaar, huorpaa Larsz Floernesz ragte Christoffer haanden, och war som wanner och welforligt. [36a]

Huad Kongl. Maytz. sigt angaar, da satte ombudzmanen derom udj rette, och meente hand burde lide høyeste straff epter lougen. Laursz Floernesz affsognet strax for retten for, tre otte ørtuger och 13 *march* sølff som er 21 Rdr.

Seigneur Frjmand ladet stefne Johannesz Mæland for slagszmaall paa Jacob Stølle, som scheede paa Norboestae ting.

Johannesz møtte, men ingen til gienmælle paa Jacobsz wegne. Samson Nederwaage profuet w-kraffd det hand saae, som Jacob Stølle och Johannes Mæland war til ordz sammen, om nogle bucher, och Johannesz saed offuen for bordet och Jacob fremmen for, da greb Jacob Johannesz udj haarit, och der hamb slap haaret slaag hand tuende `slag` med neffuen, mensz Johannesz rorde sig intet.

Anno 1681 den 3 Octobris holtisz høste, ledings och sageting paa Hougland udj Waagsz skibrede med Halsznøe Closters almue aff bemelte Waagsz och Føyens schibredz almue. Neruerinde ombudzmanen høyfornehme mand *Seigneur* Johan Frjmand, bunde lensmanden Christen Ibszen, med goet folch meere dend daug ting søgte. Hwar[!] da retten bleff betiendt med epterschreffne laugretzmænd, nemblig Baltzer Dalle, Sæbiørn Litlebøe, Omund Spidzøen, Aron Hetlesetter, Nielsz Eye, Knudt Tuet, Knud V-rang, Johannesz Tuet, Johannesz Skomsznes, Samson Wold, Rasmus Hougland, och Simen Spidzøen.

Christen Ebsen endnu anden gang ladet stefne Albert Loeden, angaaende dend førige opsatte sag, belangende det Albert skulle haue skielt Christen Ibszen, at hand schulle haue staallet it støche linie, huor om [36b] tilforne Christen Andersøn Hoffmand, hosz *Seigneur* Frjmand, och Christen Eye hauer afflagt derisz windiszbiurd, til seeneste warting mensz som de iche dend thid bleff taget wed æed.

Albert Loeden møtte nu. Thilspurde Christen Ibszen, om de windiszbiurd iche war thilstæde. Huortil hand suarede, att *Seigneur* Frjmandz tiener war udj hanz herres forretning, och Christen Eye eye[!] heller thilstæde.

Huorfor denne sag er opsatt indtil windiszbiurdene, derisz winde ved æd afflegger, siden schal gaesz huisz rett er.

Noch Albert Loeden steffnt anden gang for it schandschriff, eller w-fint breff hand [-schal-] hauer thilschreffuett Rasmusz Espeuehr, huorudj hand schielder hannem for en morder kiuff eller mordertiuff, och Rasmusz Espeuehr till gienmælle.

Huilche begge møtte och sagde Albert hand haffde mand for sig, Mester Frandz, hanz geseel, naffnlig Dirich N., och Christoffer Kalleuogs søster Britte udj Wicken[?], samt Andersz Kristj udj Bergen, och meente Albert Loeden, det Rasmusz Espeuehr burde suare hannem udj Bergen.

Afsagt det Albert Loeden til neste ting bør schaffe dissze nu angifne personners wissze kundschab, om denne sagh. Siden schal gaasz huisz ret er, saauit skielderiet er angaaende.

Christen Ibszen ladet stefne Albert Loeden i meening, efftersom hand schal haue laant 6 rdr til Johannesz Wespestaе, huor aff hand schal haue taget w-louglig rentte 8 pro cento. Begge parteren møtte, och klaget intet paa hin anden. Mensz Albert sagde det war halfftiende rdr Johannesz war schyldig. Nechtet intet, hand joe hafde faait ½ rdr rentte om aarit, huilchet Johannesz hafde, epter egen [37a] vdgiffuet med en god willie. Huorfore Albert Loeden frj kiendes for dend tiltalle.

Christen Ibszen endnu som tilforne nogle gange for retten, offendtlig skielte Albert Loeden for en æretiuff.

Peder Berie, en lehnitz bunde, ladet stefne Albert Loeden, formedelst hand forleden aarsz høsteting paa Toetland hafde schielt hannemb, for retten |-de-| for en skielm.

Albert Loeden møtte for retten och nechtet intet, hand joe sagde til Peder Berie det hand schall haue løeget hamb paa som ein skielm.

Dette beroer indtil lehnitz ting er holt, at der tingszvinde kand erhoides huorleedes dette schielderj er passerit.

Andersz Steenszbøe stefnet for lejermaal udj hansz echteschab med Maritte Johannesz daatter, it quindfolch paa lehnitz goedz.

Forschreffne Andersz Steenszbøe møtte for retten och kunde iche benegte denne beschyldningh. Hand offendtlig affsognet for retten, for hansz halffueboe, med ombudzmanden for otte rdr.

Ombudzmanden ladet stefne Rasmus Hoffland att fralegge sig det Albert Loeden, hannem i brøllupet paa Worland tillagde, och Albert Loeden til gienmælle.

Rasmus møtte och sagde epter tilspørgelsze det Albert Loeden skielde hamb for en kierchetiuff. Huilchet Albert Loeden iche kunde benechte hand joe hafde sagt, det Rasmusz hafde taget fra kierchen. Huilchet hand ville beuissze med kierchestoelen.

Dette beroer til louglig windiszbiurd aff de hoszverinde vdj brøllups stuen. [37b]

Jacob Sæbiørnsøn ladet stefne Gunder Joensøn Lille Branduig, formedelst 3 fiering aarsz løhn, nemblig 2 rdr 3 ort.. Huorom hand udj rette lagde en vdtoeg aff *sallig* Pouel Trolsøns protocull vnder hansz haand, formeldende det laugretz udj Føyensz schibrede Anno 1674 den 16 Maj til it almindeligt waarting paa Stue, afsagt, det Gunder Joensøn schulle betalle samme 3 rdr 3 ort inden fiorten dage vnder namb och wurdering.

Thilmed bekiender Jacob Sæbiørnsøn det Gunder Joensøn hafuer saatt hamb en koe til forsichring der mænd war med fougdens befalling, att giøre hamb vdleg, huorpaa hand haffuer faait tuende aarsz kiørleje.

Gunder Joensøn møtte och kunde iche negte hand joe tuende kiørlejer haffuer betalt mensz det schulle vere paa lønen, tilmed bekiendte Gunder hand haffuer bødet hamb ½ rdr paa samme skyld.

Jacob begierede domb.

Affsagt det Gunder Joensøn bør epter denne domb betalle til Jacob Sæbiørnsøn de resterende 2 rdr 3 ort och fiorten dage epter denne domb lovligen for hannem ankyndet worder, med derpaa anuendte omkostning, domb penge och andet.

Morten Lundmandzwerck stefnt Baldzer Dalle paa hansz quindes wegne, formedelst hand har

verit formønder for hansz hustru Maren Omundzdaatter, for tuende kiør och atschilligt andet, thil penge nj rdr 1 ort, sampt for 17 aarsz løn, hun hannem tient hauer.

Baltzer Dalle sagde det hand hafde betalt ald arffuen epter skifftebreffuetz formelding, vndtagen 2 ½ slette *march* som stoed epter hosz Sifuer i Feresund. Diszligeste epter anteignelsze betalt paa hendes løn til penge 7 rdr. Huilchet Morten iche kunde benegte eller fragaae, joe [38a] arffuen ringere de 2 ½ *march* at hae bekommet, mensz pretenderit paa rentte aff de tuende kiør imidlertid hand hafde demb vdj forsuar.

Sæbiørn[!] suarede hun hafde sielff oppebaaret nogle aarszlehe aff kiørne.

Parterne begierede affschuur vdj denne sagh.

Thj er for retten affsagt det Baldzer Dalle bør betalle till Mortten Laugmandzwerck[!] de resterende 2 ½ *march* paa arffuen, och eptersom [-hand-] Baldzer Dalle annammit Maritte Omundzdaatter vdj hendes w-møndige alder, da bøhr hand giffue hende til de 7 rdr hun tilforne hauer oppebaaret, penge 2 slette *march* och dermed ald pretention paa begge sidene att vere opheffuet, huilche Sæbiørn[!] strax leffuerit, som Morten til sig annammit.

Anno 1681 den 6 Octobris bleff holt høste, ledingsz och sageting, paa Hougszgier udj Fiere skibred, med Halsznøe Closters almue sammestedz. Neruerinde forwalter offuer Halsznøe Closter och Haranger lehne, høyachtbahr och megit fornehme mand *Seigneur* Johan Frjmand, bunde lenszmanden Ingebregt Øchland, med meere aff almuen da thilstæde war. Huor da retten bleff betiendt med epter schreffne laugretzmend, nemblig Goute Egeland, Hafdor Tuete, Ifuer Egeland, Peder Dommisznes, Tron Wiehofde, och Anbiørn Walle. Sager komb ingen denne gangh. [38b]

Anno 1681 den 7 Octobris bleff holt høste, ledingsz och sageting paa Oppimb udj Fieldberg skibred med Halsznøe Closters almue aff forskreffne Fieldberg och Etne schibreder. Neruerinde ombudzmanden høyachtbahr och megit fornehme mand *Seigneur* Johan Frjmand, bunde lenszmanden Ingebregt Sualand, med goet folch meere da thilstæde var. Huor da retten bleff betiendt med epterschreffne laugrettisznænd, nemblig Michel Hegge, Berent Fronsald, Zigge Wettestøe, Siuer Bierch, Terchel Loffuered, Mattisz Hiszdall, Normand Norhusz, Olle Eichaasen, Tørisz Engelschgier, Willumb Hofland, Erich Hegge och Olle Dyremb.

Tøris Alme stefnt endnu anden gang formedelst fløtningsz forsømmelsze med Christen Hofland. Tørisz møtte och sagde det schulle aldrig kunde beuisszes, hand har negtet fordringschab. Beroer endnu til widere windiszbiurd.

Nielsz Johansøn Giere och Tideman *ibidem* stefnt for slagszmaall och stoer offuerlast begaait paa Erich Østmand, och bemelte Erich Østmand til weddermælle att møde med sine windiszbiurd. Saasom østmanden iche møtte, huorfore denne sag til widere steffnemaal beroer.

Gullich Indbiue ladet stefne Olle Hetland formedelst hansz øgh hauer gjort skade udj hansz ager. Lensmanden Ingebregt Sualand bekiende at hand thilligge med Tosten Indbiue besaae en agger epter Gullich Indbiues begieringh och befandt der at were skeed skade aff øger, hend ved 1 ½ lessz korn.

Affsagt det Olle Hetland bør betalle till Gullich Indbiue ½ *tønde* korn, och dermed denne sagh att were opheffuet. [39a]

Noch Gullich Indbiue ladet stefne Olle Hetl[and] formedelst hand schal hae taget en halff fafn brendevad fra hannemb.

Olle Hedtland møtte och negtet denne beskyld[ningh] och sagde Gullich saadant burde beuissze. Huilche Gullich och sagde at vilde beuissze, mens hanz windiszbiurd hafde hand iche stefnet denne gang.

Huilche sagh beroer paa beuissz.

Laursz Waae en lehnitz bunde ladet stefne Torchel Loffueræid til att winde hanz sandhed, angaaende nogen ord hand schal haue hørt paa Loffuereid udj it brøllup, och Aslach Ramme til wedermælle.

Mensz som Aslach Ramme iche møtte, ej heller bleff giort beuiszligt, hand att were loughlig stefnt. Huorfore Torchel Loffuereidz winde iche bleff antaget, mensz beroer til lehnitz ting. Huor hand da loffuet epter *Seigneur* Frjmandz ordre, at møde och afflegge hanz æed.

Anno 1681 den 10 Octobris waare epterskreffne, høyædelbaarne *Herr* Laugmand Hansz Lillenskiold, Bendix Dyrhussz sornschriffuer udj Sundhorlen, Samuel Jenszen Lossz, lensmand udj Ous schibred, Anfind Steenszland, Nielsz Aadland, Størch Hegland, Laursz Øffredall, Olluff Nere Quenes och Olle Giemdall, samptlig ædsorne mend udj *forschreffne* Ousz skibred, forsammelede paa fougdegaarden Fladderagger epter en aff Kongl. Maytz. fougit, erlig och welfornehme mand, Johan Torson (vdtaget) højanseelig steffning, offuer endeel bønder vj Sundhor lehn. Och det formedelst en supplica-[39b]tion de hauer ladet vdwircke, till Hansz Kongl. Maytz. angaaende huad vdgiffter de vj affuigte aaringer hauer vdgiet. Huorudj fougden befandt sig, aff dennem, att were for aarsaget, ved retten at søge, och da |-for-| wed høye øffrighedz ordre, och befallinger, att forclare huad och huormegit oppebaarit er, efftersom de indstefntte det iche retteligen haffuer angiffuet. Och war steffnt epterskreffne som supplicationen hauer forseiglet, nemblig Jensz Andersen Fatland, som formand, Tolleff Pouelszen Eye, Laursz Terchelsen Tuet, Hansz Neruig, Olle Eye, Tørrisz Wacke, och Tolleff Arneuig aff Fielberg skibred, Olle Brendeland, Willumb Hofland, Haluor Eichrimb, Knud Frette, Haluor Lunde, och Michel Liusznes, closter och lehnitz bønder aff Etne skibred, Olle Anderszen Norhuglen, Johannes Harmansøn och Laursz Pedersøn sammestedz, leenitz och Halsznø Closter bønder, aff Føjens skibred.

Da saasom iche alleeneste de indstefntte møtte, mensz haffde tilsammen rottet en stoer mengde almue, som war ligesom rebelsch. Der wij dett fornamb att saa mangfoldige meenischer komb ansettendes, som huerchen war steffnt, eller kaldet, mensz snarere til oprør ophitzet, bleff de thilspurt, om de iche vilde vduelge nogle mænd aff huert schibrede, och siden suare til steffningen, och defendere derisz angifuende. Huortil samptlig almue suaret saa som aff en mund, at de iche wille gaae udj nogen husz, mensz wille nogen tinge med dem da de were wnder aaben himmel och ald almue at suare til derisz anguende. Mensz fougden wille de møtte udj Kiøbenhafn, och derpaa Renttecammerit att forclare hanz reinginger, med mange andere derisz daarlige indbilledinger. [40a] Dereffter bleff adspurt om de da iche vilde møde paa Bergen raadstue. Dertill suaret ingen lunde, ingenlunde, mensz de vil møde paa it følchesting herudj fougderiet, doch saa att de kand faa w-partische dommere och mænd aff it andet følcke. Epter dette war giort, begynte de `at` rebellere med raaben, truen, schrigen och vdmanning, først paa fougden med mange w-besindige ord, skielden och banden, och siden paa dommeren. Huor offuer wj war højlig for aarsaget almuens neruerelsze att skye, och derfore ingen rettens forhandling att kunde foretage. Foruden dette frembkomb Anders Axelsen och sagde almuens ord, at det war deris villie att fougden skulle entholde sig fra høstetingene indtil sagens vddragh, huilche och almuen samptlig thilstoed.

Anno 1681 den 13 Octobris waare wij epterskreffne Benedix Dyrhusz sornschrifuer vj Sundhorlen, och offuer Halsznø Closter goetz sammestedz, Ingebregt Sualand, Berendt Fronsdall, Michel Hegge, Gabriel Ryen, Erich Sualand, och Andersz Skartland, sampt

Johannesz Hillesuig, Siuer Vdbiue, Torben Sanduig, Colben Vdbiue, Christen Tiendeland och Jacob Stangeland, samptlige ædsorne laugretzmænd paa Halsznøe Closter och lehnitz godz udj Fielberg schibred, epter louglig stefnemaall, for sammelede paa aastæderne, imellemb en præsteboellens och Halsznøe Closter jorder, Nere Lunde och Kaatte kaldet paa dend eene, och Øfre Lunde paa dend anden side, retten att betienne. Neruerinde saasom ombudzmannd och eyer, for Nerelunde dend hederlig och vellert mand, Her Peder Heldberg, sognepræst [40b] till Fielberg giæld, sampt ombudzmannden offuer Halsznøe Closter och Haranger lehne, *Seigneur* Frjmandz fuldmegtig, erlig och welfornehme karl Christen Christensen, och bunde lensmanden Siuer Hauge udj Fieldberg skibred. Huorudj om tilforne den 10 Octobris nestuigt bleff udj rette lagt en højanseelig riigens stefning, huorudj Peder Øfre Lunde citeris udj retten, formedelst hand schall haue vnderstaaet sig at lade vdbæde hagen, till Ko. M. och kierchens jorder, bemelte Kaatte och Ner Lunde, saa som aff hester, hopper, kiør, smaller, suin och andet vng fæe. Diszligeste stefnis loedzeygeren till Øfre Lunde, nemblig Peder Øfre Lunde, Anbiørn Vlffuenesz, Tollach Arneuigen, sampt huad loedz eygere der meere kunde were. Samme steffning daterit *Bergen den 22 Augustj* 1681, och nu til i daug opsatt, huor da befindes aff skrifueren fuldmegtig, welbemelte Christen Christensøn dend thid epter begiering att were anteignet.

Dend hederlige mand Her Peder Heldberg, sognehærre til Fielberg præstegield, saauel som *Seigneur* Johan Frjmandz fuldmegtig Christen Anderson, begierede aff Peder Lunde, Anbiørn Vlffuenesz och Tollach Arneuigsz fuldmegtig, at de skulle epter stefningens indhold, indleffuere udj retten derisz odelsz och adkombstbreffuer, till *forschreffne* Øfre Lunde och dedz hage och beitte, huor til de suarede iche att wille leffuere nogen breffue ind udj retten, epter som sornschrifueren iche selff mødte, iche heller agtet hansz fuldmegtig, eptersom skrifueren hauer copie aff deris odelszbreffue til forne.

Der for-uden bleff dennem tilspurt, om derisz skiffesgaard, da suarede de dertill [41a] at derisz skiffesgaard, war en louglig skiffesgaard, huilchet det gandsche laugret h[ør]te och bekiender.

Peder Lunde blef och thilspurt, huad hansz jord skylder. Da suarede hand, det hand gaf skat och ledingh for 3 ½ løb och sex *marcher* smør, førind Laursz Sandz gier blef giort.

Nielsz Kaatte, lejlending, indlagde hansz bøxel zeddel, huorudj findes det Halsznøe Closter ombudzmannd, *Seigneur* Frjmand, hauer bøxlet hannem fire pund smør och en hud. Samme zeddel daterit Halsznøe Closter den 16 Martj 1670.

Jørgen Nere Lunde indlagde hansz bøxel zeddel aff dato Fielberg præstegaard den 14 Augustj 1653, och bekiende hand sielff at Nere Lunde skylder smør en løb. Huilche och idtzige sognepræst, dend hederlige mand welbemelte Her Peder Heldberg, wed stoed.

Imod sage att suare møtte Peder Tøresøn Øfre Lunde och hansz med consorter, som først indlagde it pantte`breff` paa en ødejord wnder Øfre Lunde, Breche kaldet, huilche skylder udj aarlig landschyld smør en halff løb och en wette korn med bøxell. Samme pantte breff daterit Kyuigen den 1 Julj 76.

<2.> Noch indlagde it andet panttebreff aff Olluf Nielszen paa Huchaausz vdgifuet, vdj Fiere schibred boende, liudende paa en ødegaard, liggende vnder *forschreffne* Lunde marck, mensz ingen nafn gifuet, huilche skylder udj land schyld it spand smør. Samme breff daterit Fielberg waarting den [.] Anno 1639.

<3.> Noch indlagde it pandtebreff aff Olle Jenszen Vester |-Øster-| Eide, paa it pund smør, daterit den 1 Martj 1656. [41b]

<4.> Noch indlagt it kiøbebreff, aff Hansz Dall, Olle Jensen paa hansz hustrue Karen Dalsz, och Luduig Fartensøn paa hansz hustrue Mergrette Dalsz wegne, liudende paa en løb smør liggende udj Øfre Lunde med bøxel. Samme breff daterit Nereuigen den 1 Julj 1652.

<5.> Noch for det |-fierde-| `fembte` indlagt *sallig* welbyrdig Erich Orningsz vdgifne pandtebreff, liudende paa en huudzleje til *sallig* Tøris Anbiørnszen vdgiffuet, daterit

Orningszgaard den 10 Junj 1657.

<6.> Noch angifuer Peder Lunde, det Halsznøe Closter eyer udj Kaatte øde, smør 1 spand, och siger det hand har it odelszbreff paa det hand sielff eyer, it spand smør udj *bemelte* Kaatte øde.

Summa bedrager tilsammen *Øfre* Lunde med vnderliggende ødejorder att skylde alt udj smør anslagen, smør 3 løber 1 *pund*. Parterne bleff thilspurt om de icke wat thilfredz, at der kunde giøres rigtig skiel och skiffte, wed reening och vdmарck steening. Huortil de suarede, joe, med saadan condition det epter stefningens indhold, att en huer kunde nyde epter sin lejejordz storhed.

Peder Tøreszen *Øfre* Lunde loed udj rette kalde Arne Mogenszen Kroen, aff Wadz sogen. Wandt wed fuld æed, det hand er født paa Berie och nu fembti aar gammel, at hand aldrig har vist andet end Lunde manden, joe bætte vden for udj Kaatte hage, baade med øger, och somme tider med hansz fæe, och det paa ødejorden Breches wegne.

Tosten Stangeland wandt ochsaa med fuld æed det hand ved, att for vngeferlig fembtj aar siden, da brugte *Øfre* Lunde manden, med att drifue hansz fæe eller kiør, en gang om sommeren v-den for Lunde udj Kaatte, och *Nere* Lundes hage [42a] och det paa en stachet tiid, nemblig fiorten dage, mensz øger, suin och smaaller ald somm[*eren*] och det paa dend ødegaard Breches wegne.

Derefter begaf wij osz vdj marchen, och gran[*d*]schet, sampt erfaret dedz lejlighed, det meeste och beste wij wiste och kunde.

Da effter tiltallalle[*l*], giensuar, brefver oc documenters i retteleggelse, proub och beviisning, saa oc flittig grandschning, udforschning, oc ehrfaring, sampt denne sags leylighed, da effterdj Arne Mogenszen Kroen aff Wads sogen, och Tosten Stangeland, heraff Øllen sogen, deris windisbyrd vdtrøcheligen forklarer, det *sallig* Tøris Anbiørnszen *Øfre* Lunde, altider har bæet, heelle sommer, med hans øger, suin oc smaller, oc en fiorten dages tid om sommeren med hans fæ, eller ???marck, oc det paa dend øde jord Breches veigne, vden for udj samhage med Nerrelunde oc Kaatte, huor aff nochsom kand for nehmis, at dend øde jord Breche som schylder ½ løb smør oc 1 wett korn burde haffve sin vdmарck oc hage v-denfor *Øfre* Lunde. Effter huilchen lejlighed wij hafr udvist til Breche ødejord vnder *Øfre* Lunde hage oc fæ bæette til 3 spand smør, oc strecher sig skifftet offven fra fieldgaarden, huor dend første marchesteen med sine tuende videne hoes, oc et kors udj hugen, inden oc synden paa, Fieldgiershougen blef sat, huilche peger lige ned epter udj syd sydoust, oc op effter udj nord nordvest, til dend anden steen med sine vidne hos, oc kors udj huggen sat paa Kastehougen, som pegger lige ned epter compassen til kløffsteenen, huor udj blef hugget it kors, oc derifra ned epter strax ofven for Nedere Lunde melchestøl. huor blef en endeschifftesteen, med vidne hoes oc huggit kors udj nedersaat, som peger west sydvest [42b] indepter, oc oust nordoust udepter, oc lige nedepter til *Øfre* Lundis bøegaard, til schieldtbred[?] huor dend sidste marchesteen med sine vidne hos blef sat. Huilche marchesteene, her effter schal werre ret skiel oc schiffte, imellum Breche och *Øfre* Lunde paa dend indre side, och Kaatte, oc Nerre Lunde, v-denfor paa dend yttre side. Och Kaatte sampt Nerre Lunde manden, at haffve fællis bæette oc gresgang, hereffter som tilforne, udj hieme hagen, mens, imellum Breche och *Øfre* Lunde indenfor, sampt Nerre Lunde oc Kaatte vdenfor, bør oprettis skifftisgaard, och een huer af parterne at giere efftersom hand hafver hage til, oc sin gaards storheed.

Huad sig fieldbæette oc huis skoug derpaa fieldet, offven for field gaarden, belanger da bør, baade *Øfre* Lunde, Nerre Lunde, sampt Kaattis opsidere, altider haffve fællis bæette saa der bør gaa horn i mod horn, oc kløff imod kløff, effter lougens maade, oc deris paa boende jorders stoerhed, oc skoug, iligemaader udj fieldet, effter en huers brug och lejermaall.

Anno 1681 den 24 och 25 Octobris bleff holt høste, ledingsz skatte och sageting, paa Mionesz udj Stranduig skibred, med dedz skibredz almue. Neruerinde Kongl. Maytz.

fougit, erlig och welfornehme mand *Seigneur* Johan Torsons fuldmegtig, epter erlig och welbiurdig mand *Her* amptsforualter Hans Lillienkioldz befalling, vdi fougdens stæd, erlig och welagt karl Peder Pedersøn, bunde lensmanden Anders Haauig, med goet folch meere dend thid ting søgte. Huor da retten bleff betiendt med epterskreffne laugretzmænd, nemblig [43a] Eliasz Lille Ballesemb, Olle Tuet, Engel Giøn, Laursz Aare, Mogensz Biøndall, Jan Boelstæe, Jetle Skougszeid, Isach Offstesta, Anders Eye, Olle Lygre, Isach Hiertnes, Joen Nortuet, och Clemit Hiertagger.

Hederlig och wellert mand Andersz Torbensøn loed læssze it kiøbebreff aff erlig och welagt mand Vincentz Olufsøn Windenes, paa hansz hustrues wegne vdgifuet, liudende paa toe pund smør och en tredie part udj en hud, med bøxell, liggende udj Aachere udj Stranduig sogen, och det till bemelte Anders Torbensen och hansz hustru, Mette Clauszdaatter, begge deris børn och arffuinger, huortill *forschreffne* Anders Torbensøn sielff er odelszbaaren. Och det imod sexti och sex rdr, med skiøtningsz øre och alt. Samme breff daterit Lille Ballesem huor høstetinget stoed den 16 Octobris 1676.

Laursz Lygre ladet stefne Willumb Reffne for en rdr hand schall were skyldig bleffuen till Ingebregt Christoffersøn paa Berie i Strandebarmb skibred, och Laursz Lygre derpaa skiffet vdlagt.

Willumb Reffne møtte och kunde intet fragaae hansz quinde joe hafde sagt, det hun war skyldig paa kiørleje.

Affsagt det Willumb Refne bør betalle til Laursz Lygre dend indstefntte en rdr med derpaa løbende omkostning, inden fiorten dauge, vnder namb och wurdering udj hansz godz och formue epter Kiøbe Balchen tredie Capitel.

Omund Aattekrog ladet stefne Baar Kiøn formedelst en forligelsze imellemb *dennem* oprettet, til it høsteting paa Nortuet den 13 Octobris 1675, huor de da |-med handtag-| [43b] med handtaggh saaledes bleff foreenet, d[et] Baar Kiøn skulle betalle Omund Aattekr[og], 3 rdr til juel da førstkommende och de andere træ rdr til juel it aar derepter, som saaledes findes udj tingboegen indført. Paa huilchen forligelsze Omund bekiendte att haue oppebaarit udj atschielle ware, 1 rdr.

Mensz Baar Kiøn der imod forklarit det hand hauer oppebaarit atschilligt till 11 *march*.

Omund Aattekrog atter for goet folches forbøn skyld, foreenit sig med Baar Kiøn, det hand endnu schall betalle de resterende 4 rdr 11 *march* inden 1 maanit hereffter. Huorfore Laursz Aare och Endre Boelstæe sagde goed, som selffschuldener, nemblig Laursz Aare for 16 *march* och Endre Boelstæe for nj *march* udj redepenge, eller døgtige wahre att betalle. Huorppaa de ragte huer`andre` deris hænder. Huisz dette iche epterkommes da sagen epter Tingfahr Balchens ottende Capitel att staae aaben.

Epterskreffne betalte skrifuerpenge 1681, och alle de andre udj Stranduig skibrede negtet att betalle, imod Hansz Høy Excelentzis fuldmegtiges trolig formaning. Steen Houge 10 *schilling*, Laursz Mouszuold 6 *schilling*, Ingebregt Henanger 4 *schilling*, Enchen *ibidem* 8 *schilling*, Willumb Hatletuet 4 *schilling*, Eliasz Lille Ballesemb 8 *schilling*, Isach Hiertnesz 8 *schilling*, Erich Sundfiord 8 *schilling*, Peder Nere Waage 4 *schilling*, Johannesz Øfre Waage 4 *schilling*, Offstemændene 13 *schilling*, Olle Killen 6 *schilling*, Anders Torbensøn 2 *schilling*, Lygre mendene 12 *schilling*, Bache 4 *schilling*, Boelstæe 8 *schilling*, Nielsz Berland 3 *schilling*, Berlandztuet 4 *schilling*, Olle Miønes 4 *schilling*, och war derisz formænd som forhindret mig min løn, Samson Marchus, Laursz Øfre Hage och Olluff Foer. [44a]

Anno 1681 den 27 och 28 [Oc]tobris bleff hol[t] høste, ledingsz, skatte och sageting paa

Næssze [udj] Strandebarm skibred, med dedz skibredz almue. Neruerinde Kongl. Maytz. fougit, erlig och welfornehme mand *Seigneur* Johan Torsons fuldmegtig, welfornehme karll Peder Pedersøn, Kongl. Ma. bunde lensmand Anders Øerhafn, med goet folch meer da thilstæde war. Huor da retten bleff betiendt med epter skreffne laugretzmænd, nemblig Siuer Næssz, Christoffer Giere, Andersz Brou, Peder Traa, Laursz Tuet, Hejne Kysznes, Eling Skielnesz, Torben Linge, Steen Omme, Laursz Nere Waage, Joen Aaruig och Joen Huchenes.

Først bleff liudeligen lest høyædelbaarne och welbiurdige Her amptsforwalter Hansz Lillenskioldz befaling til samptlig almuen udj Sundhorlehn med formaning de skulle acceptere Kongl. Maytz. fougit Johan Torsons fuldmegtig, paa Hansz Kongl. Maytz. wegne, och leffuere hannem alle Hansz Kongl. Maytz. skatter och intrader, sampt giøre hannem dend tilbørlig gehør, som det sig bør. Samme breff daterit Bergen den 14 Octobris 1681.

Kongl. Maytz. fougitz fuldmegtig, Peder Pedersøn, loed fordre Hansz Ko. Maytz. skatter, epter høystbemelte Hansz Kongl. Maytz. skattebreffuetz indhold, och tilbøed almuen at quitere dennem paa legszzeddelerne, epter dj alle |-derisz-| de naadigst paabudene schatter derpaa findes bereignet, vndtagen odelsz schatten, och ledingen, huor paa hand demb særdehlisz ville qvitere. Huortil Laursz Nerewaage paa almuens vegne som de samptlig bejaet, suarit iche nog[en] skatt att vdlegge førend de mænd komb igien, som war i byen att supplicere, mensz sagde derhøes de nechtet iche skatten [44b] mensz de ville endelig haue specialquitering for derisz leding och smaatolder, paa huad och huor megit de vdgifuer.

Welbiurdig Her amptsforwalters formaning och befaling bleff lest, til Sundhors almue at de hauer dem wel att foresee, at de iche forholder sornschriffueren dend schrifuertløn som Kongl. Maytz. bestallung hannem beuilger, och andere for hannemb med rette hafft. Skeer det, da wil det blifue dennemb tungt at forsvare, saasom de der høj øffrighedz befaling iche wilde agte. Daterit Bergen den 22 Octobris 1681.

Huortill Laursz Nereuoge som formand paa almuens wegne, suaret ingenn skrifuertløn denne gang att vilde betalle. Laursz Nerewaage tilsaatte Iffuer Haamb att weje Kongens leding.

Kongl. Maytz. fougitz fuldmegtig thilbøed almuen igien toe slettemarch aff huer løb, de som hauer lagt fylleste princessinstyr vd. Huortil de suarit, intet ville annamme. Hafde fogden vel taget det, saa kunde hand det beholde indtil sagensz vddragh.

Dend thid retten skulle betiennes, war alle mændene bortdraget, v-den Laursz Tuet, Steen Omme och Joen Huchenesz. Bleff thilnefnt i de bortdragenes sted Peder Lillefossze, Iffuer Haamb, och Zachariasz Øye, sampt Torben Øffsthussz.

Kongl. Maytz. fougit ladet stefne ved bundelenszmanden, Maritte Olszdatter Haabreche for begangene lejermaall, ved Olle Ingebregtszen Berge soldatt.

Anders Rasmuszen Engedall møtte paa quindfolches vegne, och berette att hun i gaar natt gich udj barselseng, [45a] och da vdlagde bemelte Olle Ingebregtszen soldatt for barnefader. Kongl. Ma. fougitz fuldmegtig satte udj rette om hun iche burde bøde epter recessen. Denne sagh beroer indtil quindfolchet kommer selff thilstæde, huilchet til neste retterting faar skee.

Lensmanden Anders Øerhafn præserterit udj retten paa hansz moder Gurj Aacheres vegne, och sagde hun war stefnt aff Gulbrand Nernessz, och sielff iche møtte epter att hand trende gange bleff anraabt. Kongl. Maytz. fougitz fuldmegtig satte udj rette och formeentte hand burde bøde stefnefald, och Anders Øerhafn protesterit paa hansz moders wegne epter lougen. Affsagt, epterdj Gulbrand Nernessz sielff war paa tinget i gaar, och ingen i daug liuszde hansz

forfald. Thilmed hauer hand sielff ladet stefne. Derfor bød Gulbrand Nernes bøde udj stefnefald 1 *march* sølff, och sin wederpart i kost och tæring $\frac{1}{2}$ *march* sølff, epter Tingfahr Balchensz niende Capitel.

Isach Gutormbszen gammel soldat ladet stefne Hagtor Aachere och Siuer Huchenesz, for nogen resterende kost och |-kost-| løn, som de er bleffuen hannem skyldig der hand war kommen hiemb aff Kongl. Maytz. tienneste, och thilbød demb sin tienneste. Huilchet Hagtor Aachere, som møtte, iche kunde benechte, hand joe bød hansz tienneste till, mensz de iche kunde annamme hamb formedelst der war siugdomb paa gaarden. [45b]

Hagtor Aachere forligte sig paa sin egen och Siuer Hucheneses wegne med Isach Gutormbsøn, att de schulle giue hamb tilsammen 1 rdr, deraff Hagtor 4 *march* och Siuer Huchenesz 2 *march*, och war saa wener och welforligte.

Anno 1681 den 29 Octobris bleff holt høste, ledingsz, skatte och sageting paa Berie i Ølffuesbiugden udj Quindherit skibred. Neruerinde Kongl. Maytz. fougitz fuldmegtig Peder Pedersøn, Kongl. Ma. bundelensmand Olle Røsszeland, med goet 'folch' meere dend tiid thilstæde war. Huorda retten bleff betiendt med epterschreffne laugretzmænd, nemblig Erich Møchlebost, Clausz Bielend, Johannesz Fiet, Torgier Røruig, Eliasz Liusztuet, Olle Lønning.

Hansz Høye Excelentz høybaarne Her stadtholder Gyldenlewes fuldmegtig, welbiurdig Her amptsforwalter Hansz Lillenskioldz befalling, til meenige almue udj Sundhorlehn att de skulle giøre fougden, Johan Torsons fuldmegtig, dend thilbørlig gehør som det sig bør, huilche ved Strandebarms skibred findes extraherit.

Fougdens fuldmegtig thilbød almuen dend 3die part aff dend vdlagde princessinstyr, nemblig 2 slette *march* aff huer løb *smør*, effter Hansz Kongl. Maytz. naadigste befalling. Dertil almuen suarit att det maatte beroe med de 2 *march* indtil de faar suar paa derisz supplication, effterdj derom alt er supplicerit.

Welbiurdig Her amptsforwaltersz resolution och formaaning, til almuen, angaaende skriuerlønen, bleff her for almuen oplest. Huortil de suarit ingen skriuer [46a] løn i dette aar at ville vdgiue, epterdj skriueren iche møtte demb paa Kallestæe.

Pouel Andersøn Hafneraassz loed læsze it kjøbebreff, aff Olle Tostensøn Liønning vdgifuet, liudende paa aarlig landschyld med bœxel udj Liønning udj Ølues kirke sogen, smør femb spand och huder femb fieringer, och det for rede penge ett hundrede tredufue och femb rdr med skiøtningszøre och alt, till Povel Andersøn Hafneraassz vdgifuet. Samme breff daterit paa Øfre Waage udj Strandebarm schibred den 12 Novembris 1680.

Giert Kierland betalte skrifuer penge 20 *schilling*, och gammel Johannes Vnnerimb 4 *schilling*. Resten nechtet.

Anno 1681 den 23 Novembris bleff holt it almindeligt skatte och sageting paa Holmfiord udj Ousz skibred. Neruerinde Kongl. Maytz. fougitz fuldmegtig, welfornehme karll Peder Pedersøn, bundelensmanden Samuel Laassz, med endel almue meere dend tid thilstæde war. Huorda retten bleff betiendt med epterschreffne laugretzmend, nemblig Nielsz Aadland, Hansz Aadland, Johannesz Hafschaa[r], Hansz Øfre Bouge, Andersz Kleppe, Anders Hage, Andersz Giere, Andersz Øfre Quernes, Larsz Berge, Johannesz Hatuig, Haluor Holmfior och Nielsz Rosuold.

Huorda udj rette presenterit welædle och manhafftig mand, Johan Niclausz Møllerop, Kongl. Maytz. bestalter Major offuer de marinsche udj Bergenusz ampt, som haffde ladet for retten kalde Olluff Pedersøn Mulle och Mette Jacobszdaatter, huad dennem om det beschichel[se] widne er bewust, som de epter welbemelte Her Maior Møllerops begiering, hauer den 4 *Novembris* nest forleden giffuet til de tuende beschichelsze mændene, nemblig Morten Madzen Jelling, och Iffuer Jensøn [46b] huilche derisz vinde nu for dennemb liudeligen bleff oplest.

Huilche derisz tilforn afflagde winde, baade Olluff Pedersøn Mulle saauelsom Mette Jacobszdaatter, begge thillige frjuilligen wedstoed och bekiende saaledes i ald sandhed att were tilgaaet, som aff de forordnede beschichelse mend, Mortten Madzen Jelling och Iffuer Jensen, thilforn er giffuen beschreffuett, angaaende dend omgiengelsze, frue Maria Susanna Van Reichein[?] och dend contrafejer Hans Henrichsen Ruud[?] hafft hauer. Saa som wederparten iche war steffnt til att anhøre windisbiurd, torde wj iche vnderstae osz samme vinder ved æd at at[!] antage, mensz loffuer det ved æd att vil were gestendig, huor och naar paa esches.

Hansz Kongl. Maytz. fougitz fuldmegtig Peder Pedersøn loed først læssze |-først-| Hansz Ko. Maytz. allernaadigste breff, belangende att eptersom Hansz Kongl. Maytz. geheimeraad, rentemester och *general* krigsz commissarius Henrich van Støcken til Pederstrup ved døden er affgangen, da befalles alle och en huer aff Hansz Maytz. wndersaatter, som bygger och boer udj Hansz Maytz. riger *Danmarch* och Norge, och effter hannem, enten ved obligationer, forløffte liquidationer, affreigninger, regenschaber eller i andere maader, der noget kand haue att pretendere, at de sig til den 11 *Decembris* førstkommendes udj sterboen, vnder derisz præntioners fortabelse dermed indstiller, och der rigtige copier wnder deris hænder aff samme derisz fordringers beuiszligheder indgiffuer. Gifuet paa Hansz Kongl. Maytz. slot Koldinghusz den 20 Julj 1681. Med welædle Her landt commissarius Hansz Christoffersøn Hiortz paa skriff til Her vicelaugmand Henrich Koch |-at-| at hand tillige med samptlig fougderne, derpaa ville teigne det dennem att vere kundgiort Bergen den 30 *Augustj* 1681. [47a]

Dernest bleff liudeligen læst welædle Her landt commissarius Hiortes skrifuelsze til fo[ugderne] anlangende princessinde styrens oppebørsel for *Anno* 80 udj de fougderier, som paa lejending schatten giøres moderation, och iche noget omb udj princessinstyrens forordning, formeldes, haue erholdet till resolution, att de høy och welædle respective herrer, ey anderleedes kand eragte eller forestae, epter Hansz Ko. Maytz. naadigste schattebreff, at dend joe bør oppeberges med den moderation, och de omstendigheder som udj lejending schatten, naadigst giuen och anseett er, som er epter dend derom aff rentteschrifueren Jacob Sørensen forfattet och thillige med op sendt, giordt vdreigning och taxt offuer Sundhorsz fougderie, med Halsznøe Closter, saa som udj lejlingschatten a: løben 2 rdr 2 ort, och princessinde styren a: løben, udj begge terminer 64 schielling. Huorepter fougden sig med oppebørszelen hauer att rette, och iche meere aff bønderne sammestedz oppeberge. Vdj samme breff meldes det Kongl. Maytz. fougit aarligen for Kongl. Maytz. tiende och leding, schal giøre regenschab epter høystbeuiszlig landkiøb eller capitels taxt. Samme breff daterit commissariatet udj Bergen den 21 Junj 1681.

Andersz Tomæsen Giere loed læssze it pantebreff aff |-sallig-| Samuel Jenssen Lossz, paa hansz egen och sallig Henrich Losszes wegne vdgiffuenn, liudende paa en løb smør 1 hud och it giedschin vdj Norduig med bøxel, och det imod it hundrede och tresindztiuge rdr, och til brugelig pandt forundt. Samme breff daterit Holmfior den 6 *Novembris* 1680.

Kongl. Maytz. fougitz fuldmegtig Peder Pedersøn thilbøed almuen nu atter, de toe slette *march* igien aff huer løb udj princessinstyr, aff demb |-f???-| som hauer betalt fyllests 1 rdr aff løben. [47b] Tilmed bleff oplæst Hansz Ko. Maytz. schatte mandtall paa alle skatterne for det 80de aar, nemblig landschat, aff løben 2 ½ rdr, fischepenge aff løben 12 *schilling*, kiollepenge aff løben 1 *march* 5 1/3 *schilling*, och udj princessinstyer aff huer løb 4 slette *march*, epter welædle Her landcommissarius Hansz Christofferszen Hiortes skriffuelsze, aff Bergen den 21 Junj 1681, som nu liudeligen bleff lest och forkyndiget. Huilche mandtal her liudeligen bleff oplæst. Mensz almuen besuerget demb, att de samme mandtal ej kunde forseigle, formedelst de udj derisz wnderdanigste supplication, har angiffuen at hauer vdgiffuet udj princessinde styhr 1 rdr aff løben, och udj mandtallet ichun 4 *march* indført. Huorfore de ej heller forind widere ordre dersom, de thilbudne 2 *march* aff løben, kunde annamme. Mensz ville doch gierne haue pengene igien huisz de iche derom som forbemelt haffde supplicerit.

Lensmanden Samuel Jenssz Lossz ladet steffne Andersz och Nielsz Særuold, formedelst de schal haue taget sild w-lovligen aff Laursz Berges garn, nu udj waarfischeen, och ingen aff de indsteffnte møtte. Lensmanden bekiende sielff de hafde ichun otte dagsz warsell.

Wellagt mand Størch Oluffson Ytre Hougland thilspurde almuen herudj skibredet, paa Andersz Axelsøn Heluigens wegne, om hand i nogen maader har hafft bud till demb, enten med breff, raad eller daad, och instigerit demb til att supplicere. Huortil tilstæde verinde almue suaret nej, och en part sagde de iche kiender den mand.

Anno 1681 den 25 Novembris bleff holt it almindeligt skatte, restandz och sageting paa Reffne vdj Stranduig skibred med dedz skibredz almue. Neruerinde Kongl. Maytz. fougitz fuldmegtig [48a] welfornehme karl Peder Pedersøn, Kongl. M. bundelensmand Andersz Haaiug, med endeel almue meere dend tid thilstæde war. Huorda retten bleff betiendt med epterschreffne laugretzmænd, nemblig Olle Tuet, Engel Giøn, Stefn Wiigh, Siuer Reffne, Johannesz *ibidem*, Olle Miønesz, Andersz Tofft, Eling Skottum, Mogensz Biørndall, Olle Store Ballesemb, Axel Sandall och Michel Haaland.

Olle Tuet och Johannesz Reffne thilspurde |-samptlig-| samptlig almue paa Jensz Fatland, Anders Axelsen Heeluigen och Hansz Mundembs vegne, om de i nogen maader hauer instigerit almuen herudj skibredet til att supplicere, enten med breff, raad eller daad, eller i nogen maader verit opsatt dertil. Huortil samptlig thilstædeverinde almue suarit saasom aff en mund, at de ingenlunde kunde giffue demb nogen beschyldning, mensz almuen samptlig dermed ville vedstaa sielff dermed at haue verit aarsagh, alt saauit de hauer beseiglet, och dend sidste supplication angaar.

Hansz Kongl. Maytz. allernaadigste breff anlangende Hansz *Excellentz* Van Støckens dødelig affgang, och huemb noget epter hansz døed hauer att fordre, at de demb til den 11 Decembris førstkommende udj sterboen skulle indstille, huilche thilforn ved Ousz schibrede er extraherit.

Dernest bleff læst wedædle Her landtcommissarius Hansz Hiortes skrifuelsze, om princessinstyrens paaleg, och forclaring, nemblig 4 *march* aff løbenn, huilche tilforn er extraherit, folio 47.

Almuen bleff thilspurt om de iche willde beseigle Hansz Ko. Ma. skatte mandtal, epter Hansz Kongl. Maytz. allernaadigste skattebreffuitz thilhold, huorudj er for 1680 indført lejlingschat[!] 2 ½ rdr løben, fischepenge aff løben 12 *schilling*, [48b] kiollpenge aff løben 1

march 5 1/3 *schilling*, och udj princessin styhr aff løben 4 *march*. Huortil laugrettet suarit mandtallet iche at vilde beseigle, mensz Hansz May. paabudene schatter vilde de epter deris yderste effne betalle.

Johannesz Reffne ladet stefne Olle Miønes formedelst hand formeener hand gjør hamb och hansz grander forfang udj deris fæebætte, med att drifue derisz hester och queg tilbage aff deris egen hage.

Huortil Olle Miønes suaret det iche at haue giort och ey heller hereffter gjøre wilde.

Parterne bleff foreenit med hin anden med den condition, Olle Miønes iche at gjøre derisz queg nogen hinder, med at drifue det tilbage igien. Saa schall det blifue demb imellemb, med felletz bætte horn imod horn, och kløff imod kløff, epter lougens maader, alt saalenge Olle gjør intet v-lougligt derimod, mens sig retter epter dend accord imellemb demb hidtil verit hauer.

Erlig och welagt mand Hansz Mundemb ladet stefne Anders Eye formedelst hand formeener at tilkomme paa hansz hustrues wegne 15 *marcher* smør udj dend part udj Eye Anders bruger. Andersz Eye møtte udj rette och suarit det hand iche er lovlig stefnt epter lougen, til med meener hand denne sagh bør ordehlisz til aastæden.

Epter huilchen lejlighed denne sagh beroer til lovlig stefnemaal, paa aasteden, siden schal gaesz huisz rett er. [49a]

Erlig och welagt mand Engel Giøn ladet stefne Michel Haaland formedelst femb rdr ringere 12 *schilling* hand hannem skyldig er, epter en forl[igelsze] imellemb |-imell-| dennemb op rettet er nest forleden høsteting den 9 *Novembris* affsagt, och udj tingbogen indført follio 61. Huorda bleff beloffuet samme penge til da juel at betalle, huilche nu lider imod aar och daug siden, och iche hansz løffte holdet. Huorfore Engel Giøn begierede domb epter lougen, Tingfahr Balchens 8 *Capitel*.

Kongl. Maytz. fougit fuldmegtig eschede domb paa Kongl. Ma. wegne epter samme capitels indhold.

Michel Haaland møtte udj rette och kunde iche nechte joe samme krafd och forligelsze rigtig att were, och loffuet gierne att betalle hamb hansz skyld.

Epter huilchen lejlighed nu for retten er affsagt, epterdj Michel Haaland iche har holdit samme til tinge giorte foræhning och bemeldte femb rdr ringer 12 *schilling* affbetalt til juel nest forleden. Huorfore Michel Haaland effeter Tingfahrbalchens 8 *Capitel* bør giffue hans wederpact 1 *march* sølff, och bøde til Kongl. Maytz. fire *march* sølff, och der for-uden holde samme foræhning, och betalle dissze femb rdr ringe 12 *schilling* fiorten dagsz dag epter denne domb for hannem lovligen bliffuer kundgiort, sampt omkostningen at betalle.

Noch Engel Giøn stefnt Michel Haaland formedelst gjorde offuerlast udj Engelsz egen hussz, sampt gjorde offuerlagst paa hougens `ved` Ballesemb dend tid de komb fra Kallestæ.

Michel Haaland møtte och gandsche nechtet denne [49b] denne beskyldning, och aldrig wed att haue giort noget imod Engel Giøn, v-den Engel dertil sielff har verit ophaff.

Engel Giøn bekiender nogle windisbiurd i denne sag att haue stefnt, som iche er thilstæde.

Huorfore denne sagh beroer til neste ting paa beuissz.

Michel Haaland ladet stefne Engel Giøn paa hansz sønsz wegne, formedelst begangne lejermaall med hansz søster Zynue Asszbiørnszdatter, med formeening Knud Engelsøn bør betalle hendes omkostning udj barselseng med andet meere.

Engel Giøn derimod suarit, efftersom hand har betalt Kongl. Maytz. bøder, baade for hende och hansz søhn. Huorfore hand formeentte att vere frj for hendes thiltalle.

Offuer alt forligtes Michel Haaland paa hans søsters wegne, sig med Engel Giøn paa hansz sønsz vegne, for otte slette *march*, som Engel Giøn strax for retten betalte, och dermed ald præntion udj dend sagh att were opheffuet.

Anno 1681 den 28 Novembris bleff atter holt høste, skatte, restandz och sageting paa Nerewaage udj Strandebarm schibred med dedz skibredz almue. Neruerinde Kongl. Maytz. fougitz fuldmegtig, erlig och welfornehme karl, Peder Pedersøn, Kongl. Maytz. bunde lenszmand Anders Øerhafn, med endeel almue da thilstæde war. Huorda retten bleff betiendt med epterskreffne laugrettizmænd, nemblig Hansz Anderszen Mundemb, Torben Øffsthus, Eling Skielnes, Steen Omme, Laursz Tuet, Gulbrand Nernes, Osmund Skielnes, Michel Øye, Suend Tungeraasz, Ifuer Haamb, Ifuer Bratun och Larsz Nere Vaage. [50a]

Samptlig almuen blef thilspurt paa Jensz Fadtland och Andersz Axelsøn Heluigsz wegne om de i nogen maader hauer werit ophaff eller instigerit almuen herudj schibredet til att de skulle supplicere till Hansz. Kongl. M. Huor til de suarit samptlige thilstædeverinde, nej, mensz de sielff, och derisz store nød och trang hauer det walt. Huorfore de samptlig vedstaar, dend sidste supplication, som de hauer forseiglet. Men dend første vidste de intet aff.

Hansz Mundemb thilspurde almuen om de hafde ingaait nogen contract med fogden, om dend fische och smør proviant, at de schulle giffue hamb 6 ½ *march*, for en wog fisch, och 4 *schilling* for en *march* smør. Dertil de suarit iche saa at vere accorderit, mensz wel aff fougden thilspurt, och doch dend forligelsze iche indgaait.

Hansz kongl. Maytz. breff och Her landt commissarius Hiortes skrifuelsze, som wed Ous schibred findes extraherit, er her iligemaader liudeligen læst och forkyndiget.

Fougdens fuldmegtig Peder Pedersen thilbøed almuen de toe slettemarch igien paa huer løb aff dend oppebaarne princessinstyhr, aff saa mange som hauer betalt fyllest 1 rdr aff løben, samt ochsaa thilspurde almuen och laugrettet om de iche epter Hansz Ko. Maytz. allernaadigste skattebreffuitz tilhold ville beseigle skattemandtallet for affuigte aar 80, huorudj er indført landschat, fischepenge, kiøllepenge och princessinstyhr. Dertill almuen suarit, naar de andere skibreder tager de 2 *march* igien och beseigler skattemandtallet, saauel de herudj schibredet det ochsaa giøre.

Joen Engedal och hansz med grander ladet stefne Peder Tordall och Michel *ibidem* formedelst 1 høesta[*ch*] de hauer nu i sommer slagit udj Goeddallenn [50b] som de formeener att være imod, dend seeneste aff sornschrifueren och 12 mænd giordte affschur och marchegang. De indstefnte møtte, och bekiende at de hafuer slagit samme høestach, och det fordj de vndschylte demb, iche at haue hørt dommen förind nu. Sagde sig hereffter intet widere end dommens indhold att wilde følge.

Joen Engedall eschede domb paa sin egen och interesserveds wegne.

Affsagt epterdj Tordalsz opsiddere beklage demb for w-videnhed, epterdj de iche hafde faait dommen beschreffuen förind nu. Da siunes osz denne gang det Engedalsz och Torszdagsz[!] mendene bør haue samme omtuistede høe, huer til halffuet, och hereffter begge parter at rette demb epter dommens indhold, saa frembt de iche agter at lide som ved bør.

Andersz Øerhafn loed læssze it forligelsze breff om Øerhafns schougs vddehlingh imellemb hannem paa dend een, som eyer de toe parter udj gaarden, och *sallig* Baar Haamb's børn paa dend anden side, som eyer en trediepart, nemblig ½ løb smør, och det saauit hiemmeskougen, for-u-den Werhoffde skoug angaar. Samme breff daterit Øerhafn den 5 Martj 1681.

Anno 1681 den 30 Novembris bleff atter holt høste, restandz och sageting paa Skorpen vdj Quindherit skibred med dedz skibredz almue. Neruerinde Kongl. Maytz. fougitz fuldmegtig, erlig och welfornehme karll Peder Pedersøn, med nogle faae almue dend tiid thilstæde war. Huorda retten bleff betient med epterschreffne laugretzmænd Aschild Hougland, Tørisz Musszeland. [51a]

De forhen extraherede breffuer, bleff her iligemaader liudeligen kundgiort.

Eptersom iche meere end tuende some mænd møtte, huorfore ingen widere rettens forhandling bleff forrettet.

Anno 1681 den 2 och 3 Decembris bleff holt høste, ledingsz, skatte och sageting paa Indre Tungiszuig vdj Skaaneuig skibred. Neruerinde Kongl. Maytz. fugitz fuldmegtig, erlig och welagt karll Peder Pedersøn, Kongensz bunde lenszmand Tosten Tungiszuig, med meestedelen almue dend thid thilstæde war. Huor da retten blef betiendt med epterskreffne laugretzmænd, nemblig Svend Aaszemb, Joen Skauge, Haagen Stoerhug, Erich Axland, Torchel Haugen, Olle Fadtland, Arne Elleruigen, Erich Nessz, Laursz Wiche, Endre Suindland, Laursz Sanduig, och Laursz Løfuig.

De forhen ved de førige skibreder anteignede Hansz Kongl. Maytz. breffuer, och welædle Her landt commissarius Hiortes breff, bleff her iligemaader liudeligen læst och forkyndiget.

Almuen begierit udj tingbogen maatte indførisz at det nu er det første, at de har hørt, Her landtcommissarius schrifuelsze angaaende princessinstyhr, att de skulle bliffue forskaanet med 64 schilling dansche aff løbenn. Endoch det tillforn ved militariche exution herudj Skaaneuig skibred er vdsøgt med exeqverpenge 6 *schilling* aff løben, och 1 rd udj princessinstyhr aff løben.

Pouel Haandeland thilspurde almuen om Andersz Axelsen, Jensz Fadtland och Hansz Mundemb i nogen maade hauer verit ophaaf och aarsag till at almuen hauer supplicerit till Kongl. Maytz. eller och til det, at nogen aff al[*muen*] [51b] sig schulle haue opsæet imoed fougden. Huortil samptlig almuen suarit, nej, mensz det de hauer supplicerit hauer derisz store nød och trang forwoldet och almuen sielff saadant aff dennem før betallingen har verit begierende.

For det andet thilspurde Pouel Haandeland almuen om de war nogen thid forligt med fougden at giffue hamb 4 *schilling* for en *march* smør, eller halffsiuende |-schilling-| `march` for en wøg tørfisch udj proviantskatterne. Huortil de samptlig suarit nej, ingen forligelsze med fougden derom att haue giort, som almuen siger, doch med militarische exution er vdsøgt.

For det 3die thilspurde Pouel Haandeland almuen om de for det aar 1666 hafde sielff vdloffuet at giffue til fougden 6 *marcher* smør aff løben, for-uden offuer vegt, huortil de suarit nej, mensz for det aar annammit fougden 6 *marcher* smør aff løben, och den siuffuende i offuervegt. Almuen berette siden att de iche kunde mindes huilchet aar det war. Endnu bekiendte almuen at de udj de andre aaringer udj krisztider, hauer giffuet |-gifuet-| 4 *marcher* smør aff løben och 1 *march smør* i offuer vegt, eller 4 *schilling* for det som restet.

Pouel Haandeland bekiender som hand begierer udj tingbogen maa indførisz, att officergaardernis bønde herudj Sundhorlen, hauer lige ved almuen i krigsztider vdgiffuet, alle provianter, sampt korn och høeschatter, saa och princessinstyhr for forleden aar, aff løben 1 rdr.

Førige Kongensz bunde lenszmand Christoffer Laurszøn begierede udj tingbogen maatte [52a] indførisz det hand udj affuigte krigsztider hafuer maat vdgiffue, korn och høeschatt, sampt alle

proviaanter, lige ved andere bønder. Diszligeste hauer fougden indholt hanzz tiende penge, aff sigt och sagefald til thj rdr.

Almuen thilbøed epter Kongl. Maytz. breff att ville gifue for huer *tønde* løsz melt, strag maall *tønde* hafre korn 1 rdr.

Endnu begierer almuen at maa blifue indført, som en huer for sig siger at schal beuissze om paaeschis. Laursz Wicke bekiender at haue vdlagt 11 *march* til fougden, som hand annammit aff hanzz skatt paa Holmedal, til legsz soldaten, och soldatten som er igien kommen har intet faait. Siuer Bieland bekiender det fougden samme thid hauer annammit aff derisz legh 3 rdr och 3 ort, soldaten intet faait. Hansz Teig aff hanzz legh, 3 rdr, och soldate intet faait. Olle Suindland bekiender at haue betalt samme thid til fougden aff derisz legh 10 *march*, och soldatten intet faait. Mattis Egeland bekiender att fougden hauer annammit aff Olle Setters legh 4 rdr 2 *march* 14 *schilling* och soldatten intet faait. Omund Rafdal siger at fougden har annammit aff Jørgen Eyes legh 3 rdr 5 *march* och soldatten intet faait. Erich Næsz siger fougden har ladet exequere hosz hamb for 2 *march* smør, ½ rdr 6 *schilling*, som hand vil beuissze. Christoffer Laurszen Ebne siger at haue betalt til fougden for 72, 10 rdr for femb. Noch for 76 fire rdr 3 ½ *march* meere end hand burte. Noch siden for samme aar 2 rdr. Laursz Vdagger siger hosz hamb at vere nu i sommer exequerit for 3 rdr 4 *march* 7 *schilling*, som hand intet var skyldig, och 1 ort i exeqverpenge. [52b] Olle Andersøn Sæbøe bekiender at were exequerit for 1 rdr 4 *schilling* nu i sommer, der hand doch intet var schyldig, som hand och agter at beuissze. Arne Elleruigen bekiender att være exequerit nu i sommer for 1 rdr der hand doch intet var skyldig. Øluer Mit Ebne bekiender at war exequerit nu i sommer for 8 rdr ringer 2 *march*, der hand doch iche meere war skyldig end 3 rd 15 *schilling*, som hand siger at vil beuissze. Olluff Moszdallen siger fougden for toe aar siden hauer taget 2 *march* hos hamb som hand iche war skyldig. Olle Aartun exequerit hosz for 1 rdr 6 *schilling*, som hand iche war skyldig. Suend Aartun bekiender det Wier Aartun hauer betalt i Mattre til fougden 8 *march* 4 *schilling*, som de tilforn har betalt med korn. Suend Aartun giffuet til fougden til legsz soldatten 5 ½ *march* och soldatten intet faait.

Fougdenz fuldmegtig Peder Pedersøn thilbød almuen de 2 *march* aff huer løb igien aff princessinstyhr. Huilche de iche ville annamme, eptersom de derom alt har supplicerit.

Suend Aasszem udj rette presenterit paa hederlig och høylærdt mand, Her Elias Andersen wegne, som hafde udj rette stefnt Erich Ytrenessz formedelst en huszmand hand v-den hanzz minde haffuer udj præstegaardens eyendomb indsaat. Huoraff hand aarligen skall tage 3 rixort udj grundeleje, 1 ort udj græsszleje, och nogle dagsz arbeid, der hand doch ichun giffuer aarlig til Her Eliasz derfor 1 slet*march*. Disligeste for det at Erich Næssz schal lade med hanzz smaller, øger och fæe vdbæde hanzz sættermarch, och giør [53a] samt |giør| drifftevej alt næder till præstegaarden. Huorom hand udj rette lagde hanzz skriffilig indlegh daterit Skaaneuigen den 2 Decembris 1681.

Noch bleff udj rette lagt it schifftebreff imellemb præstegaarden paa dend eene, och Tielflat paa dend anden side. Samme marcheschiffte breff daterit den 21 Maius 1575.

Erich Næssz møtte udj rette och formeentte dend pladz huszmanden sider paa, iche tilkommer præstegaarden. Formeentte derhosz denne sagh burde ordehlisz paa aasteden.

Affsagt at huemb som paa schader, bør stefne paa aastæden, siden schal gaais huisz rett er, och imdlertid hauer Erich Ytre Næssz iche giøre dend hederlig och højlærdt mand nogen indpassz udj præstegaardens eyedehler, widere end gammelt och sæduanligt verit hauer.

Anno 1681 den 5 och 6 Decembris bleff holt almindeligt høste, ledingsz, schatte och sageting paa Nerenessz udj Etne schibred med dedz skibredz almue. Neruerinde Kongl. Maytz. fougitz fuldmegtig, erlig och welagt karl Peder Pederszen, Kongl. Maytz. bunde

lensmand Erich Silde med goet folck meere dend tiid tilstæde war. Huorda retten blef betiendt med epterschreffne laugretzmænd, nemblig Olle Brendeland, Rasmusz Haaland, Knud Frette, Nielsz Østrimb, Søren Stølle, Tieran Egelannd, Nielsz Grønstae, Eling Røeg, Torben Skiold, Haluor Haaland, Laursz Ouestad och Ingebregt Tesdallen.

Huor da først de forhen, ved de andre skibreder extraherede breffuer blef her i ligemaader [53b] forkyndiget.

Hansz Høj Excelentzis fuldmegtige, welbiurdig Hansz Lillienskioldz befalling til almuen bleff her i ligemaader liudeligen lest och kundgiort angaaende almuen, at leffuere til Kongl. Maytz. fougitz fuldmegtig, welagt Peder Pederszen alle høystbemelte Hansz Kongl. Maytz. skatter, och intrader, samt giøre hannem dend tilbørlig gehør, som det sig bør. Samme befalling daterit Bergen den 14 Octobris 1681.

Huortil almuen suarit iche nogen skatter til fougden att ville betalle, wille ellers gierne betalle baade de gammel och ny skatter naar de dertil kunde faae effne och raad.

Hederlig och wellert vnge mand Annanias Bugge loed læssze it tiende och fierdingsz gaffue breff imellemb hannemb paa dend eene, och hansz kiereste Kirsten Pedersdatter Finde, oprettet. Huilche med fellitz weners sambtøche er vndt, giffuet och sambtøcht. Samme breff daterit Flaaden den 27 Novembris 1680.

Fougdens fuldmegtig thilbøed almuen de 2 slette march paa huer løb igien aff princessinstyhr, saa mange som fylleste hauer betalt.

Huortil almuen suarit endeel demb at ville annamme och endeel intet.

Knud Frette thilspurde almuen paa hansz `egen` och interesdes[!] vegne, som hafde beseiglet dend første supplication, om de i nogen maader hauer sammen kaldet almuen at møde paa Fladeragger, der at giøre nogen opstusz eller alarm.

Huortill samptlig saa mange som thilstæde war suarit nej, mensz det de hauer supplicerit war de alle aarsagh till och hauer deris store nød och trang dennem samptligen dertil dreffuen, huor fore de och alle wil holde dermed. [54a]

Ifuer Anderszøn Hilluig thilspurde samptlig almuen herudj skibredet om hansz fader Anders Helluigen, Jensz Fadtland eller Hansz Mundem hauer i nogen maader verit ophaf till eller instigerit almuen till att supplicere, till Hansz Kongl. Maytz. eller och verit aarsag till nogen opstussz enten paa Fladeragger eller andenstedz.

Dertil de samptlig suarit, nej, mensz derisz store nød och trang dennem dertil hauer dreffuen, at klage deris nød. Kunde doch iche negte de joe hauer begieret aff demb, att reissze med supplicationen till Kiøbenhafn.

For det andet thilspurde[!] forskreffne Ifuer Anderszen almuen om de nogen tiid hauer indgaait nogen forligelsze med fougden at giffue hamb 6 ½ march for en wog tørfisch och 4 schilling for 1 march smør. Dertil de suaret nej, ingen forligelsze at ved aff att sige, mensz saa megit fougden hauer kreffuet hauer de betalt.

Noch for det 3die thilspurde Ifuer Anderszen almuen om de hafde indgaait at giffue fougden nogen offuervegtt paa de fire marcher smør. Dertil de suarit ingen forligelsze derom att haue giort, mens naar de gaff 4 marcher smør, maatte de giue femb, och it aar gaff de 6 marcher smør, da maatte de giffue siuff, och ligesaavel maatte giffue 4 schilling for offuer vegten, som for det andet naar noget restet.

Endeel almue frembstoed och begieret udj tingbogen maatte indførisz, det fougden hafde begieret epterdj hand doch maatte giue rentte for penge, en slet march for huer rdr, aff demb

som restet med Kongl. Maytz. schatter, for det hand schulle bie demb, och de skulle være frj for exceqverer, mensz iche noget betalt.

Endnu frembstoed nogle som endeligen begieret [54b] vdi tingboegen schulle indföris, huilche de sielff wille paa sine steder beuissze och forsuare. Iffuer Pedersen Giere och Törisz Haluorsön Eichrimb fremb komb och sagde, de fougden hafde taget 10 rdr aff Jensz Røgsz søn Haluor Jensøn, for vdschriuelsze, och strax hand hafde betalt pengene bleff hand schreffuett udj legh. Haluor Eichrimbs søhn bekiender endnu som hand wil beuissze, det fougden hauer annamit aff Elluff Oluffson Fluchetuet 10 rdr for vdschriuelszen, och siden er *forschreffne* Elluff sagt död udj seeneste completering paa Frambnessz, der hand doch leffuede. Dette faar bemeltte Töris Haluorszen beuissze.

Knudt Frætte bekiender det de aff Eichrimbs leg, nemlig Haluor, hauer betalt till fougden som fougden annamit aff hansz skatter, trej rdr paa legszsoldattens wegne, mens soldaten intet faait.

Erich Østrimb frembkomb och bekiende det fougden hauer ladet ved hansz tiennere Peder och Hansz w-lovligt taget femb rdr fra hannem, som hand agter at beuissze.

Johannesz Litledalle bekiender att fougdens tiener hauer taget vd hosz hamb ved militarische excution 3 *march* bøder for hand iche møtte paa Framnesz, der hand doch iche bleff tilsagt, och 2 *march* i exequer penge.

Rasmusz Kaldemb och Størcher Øchland ladet stefne Olle Kaldemb formedelst hand w-lovligen hauer nu i sommer, i fra Rasmus Kaldemb $\frac{1}{2}$ phund och 6 *marches* leje, och i fra Størcher Øchland 1 pund smørszleje, och ladet hansz egenn enge staae v-slagit, samt ochsaa Rasmus stefnt Olle Kaldemb fordj hansz quinde nu i sommer hauer malchet hansz kiør.

Olle Kaldemb møtte och siger at mænd har hamb tillagt epter fougdens befalling [55a] at hand schulle slaae det hand hauer slaget, epterdj de wille omschifte engen. Lensmanden Erich Silde bekiender at hans hauer fougdens befalling hiemme derom.

Denne sagh beroer indtil stefnis paa aasteden och fougdens befalling kommer tilstæde. Siden schal epter forefindende beschaffenhed gaaisz huis ret er, och huemb da befindes w-ret att hae giort, bør betalle omkostningen. Huad den anden sag angaar, om det Olle Kaldems kone schulle hae malchet Rasmus Kaldemb koe, dend beroer til widere stefnemaall och lovlig beuissz.

Anno 1681 den 8 och 9 Decembris blef holt høste, ledingsz, skatte och sageting paa Øerland udj Fieldberg skibred med dedz schibredz [-skib-] almue. Neruerinde Kongl. Maytz. fougitz fuldmegtig, erlig och welagt Peder Pederszen, Kongens bunde lensmand Siuer Houge, med fleeste dehlen almue dend thid thilstæde war. Huorda retten bleff betiendt med epterschreffne laugretzmænd, nemblig Laursz Nere Houge, Colben Dalen, Johannesz Hillesuig, Haluor Lien, Tolleff Eye, Törisz Wacke, Jacob Stangeland, Toer Hambre, Siuer Stangeland, Tallach Arneuig, Johannesz Sæbøe, och Johannesz Hisdal.

De forhen wed de andre skibreder anteignede och extraherede forordninger och befallinger bleff her i ligemaader kundgiort.

Hansz Høye Excelentz høybaarne Her stadtholdersz fuldmegtige. *welbiurdig* Hansz Lillienskioldz befalling til almuen, angaaende at giøre Kongl. Maytz. fougit dend tilbørlig gehør och fred, som ved bør, och det wnder wedbørlig straff. Samme befalling daterit Bergen den 14 Octobris 1681. [55b]

Noch bleff almuen thilbøden wed fogdens fuldmegtig de 2 *march* igien paa huer løb smør, til

demb som 1 rdr tilforn aff løben hauer vdgiffuet.

Dertil almuen suarit at med de 2 *march* maa beroe indtil de faar suar paa deris supplication.

Joenæ Framnesz aff Fiere skibred ladet stefne Ingebregt Quamme formedelst 1 ½ rdr paa Hansz Aaruigsz wegne, som bemelte Hansz Aaruig er vdlagt, er sallig Mogens Quamme i skyld, nemblig 1 seng for 1 ½ rdr. Sampt ochsaa for it horsz de skulle hae thilsammen, huorudj Joen Framnesz paa hansz stiftbørnsz vegne tilkomb 2 *march*. Beretter att hae betalt 2 *march* til Daniel Mogenszen och Inne Mogenszdatter 1 *march*, huilche Joenæ siger til demb at hae betalt, och Ingebregt Quamme sielff 1 *march*.

Ingebregt møtte udj rette och kunde iche benechte sengen joe att inde for 1 ½ rdr. Disligeste til Joenæ Framnesz tilkomb paa hansz stiftbørnsz wegne 2 *march*.

Joenæ Framnæsz begierede domb.

Affsagt det Ingebregt Quamme bør betalle til Joenæ Framnæsz dend omtuistede seng for 1 ½ rdr eller dedz werdj, inden fiorten daghe, vnder namb och wurdering, epter Kiøbe Balchens 3 Capitel, sampt omkostningen betalle. Angaaende horszet, at naar derom giøres beuisligt Ingebregt Quamme det har solt och derfor oppebaaret betalling, saa bør hand betalle de intereserede deris anpart huor lenge hermed beroer.

Jens Andersøn Fadtland thilspurde almuen som hand begierede udj tingboegen maatte [56a] indförisz, om hand nogen thid haffde instigerit almuen til eller begieret aff demb att hand skulle supplicere offuer fougden, och skrifueren. Dertil de suarit nej, mensz derisz store nød och trang det hauer foruoldet och at det war samptlig almuens begiering, huormed de och wille staae.

For det andet thilspurde almuen om de hauer betalt nogen offuervegt paa smør och kiød proviant. Dertil almuen suarit at naar de skulle giue fire *marcher* smør maatte de giue femb, och naar de betalte sex, maatte dend siufuende vere offuer vegt. |-Och-| `Om´ det iche war fylleste maatte de giffue 4 *schilling* for marchen.

Anno 1681 den 12 och 13 Decembris bleff holt høste, ledingsz, skatte och sagetinget paa Øchland udj Fiere skibred med dedz skibredz almue. Neruerinde Kongl. Maytz. fougitz fuldmegtig, welagt karl Peder Pederszøn, K. M. bondelensmand Samuel Øchland med endeel almue meere dend tid thilstæde war. Huor da retten bleff betient med epterskreffne laugrettismænd, nemblig Clemit Hilleraasz, Gunder Haauig, Peder Erffue, Hansz Ouffie, Christen Wiig, Holgier Bieland, Andersz Feraasz, Andor Offue, Ingebregt Egeland, Jan Qualuogh, Olle Hoppe och Joen Hinderlj.

De forhen ved de andere skibreder extraherede Hansz Kongl. Maytz. forordning och welædle Her landt commissarius Hiortes befalling, bleff her iligemaader liudeligen kundgiort.

Hansz Høye *Excelentz* høybaarne Her stadholders fuldmegtige udj Slodzlovgen, sallig welbiurdig Hannsz Lillienskiodz befalling bleff her iligemaader liudeligen kundgiort, i meening almuen att giøre Kongl. Maytz. fougitz fuldmegtig [56b] den thilbørlig gehør, som det sig bør, wnder straff som wedbøhr.

Fougdens fuldmegtige tilbød almuen de 2 *march* slett igien, aff huer løb, til demb som hauer betalt fylleste princessinstyhr, nemblig 1 rdr huer løb.

Dertil almuen suarit at dermed maa beroe indtil widere, och det samme de andre skibreder offuergaar, gaar demb ochsaa offuer.

Laursz Zachariaszen Tuet aff Skiold sogen och Wadz skibrede udj Ryefølche, loed læssze it

pantebreff, som hannem til brugelig pandt er forvndt, liudende paa aarlig landschyld med bœxell, smør thiuge nj och en halff march, samt en trediepart och en niendedeell aff en huud, huoraff Siuer Houge affstaar halfftiende *marcher* smør och en niendpart aff en hud, imod halffembtende rdr. Peder Eidzuog afstaar fiorten mercher smør och 1 siette deel hud, imod thiuge rdr. Endre Suendzbøe afstaar fire mercher smør imod fire rdr, och Olle Toersøn Trouog aff staar toe mercher smør och en siettedeel aff en hud, imod otte rdr. Alt udj *forschreffne* Suendzbøe beliggende. Samme pantebreff daterit høstetinget paa Øchland herudj Fiere skibred den 3 Decembris 1680.

Jensz Anderszen Fadtland thilspurde thilstæde verinde almue, som hand begierede i tingbogen maatte indfõris, om hand nogen thid hauer instigerit almuen til eller werit ophaff dertil at de skulle suppliere, enten offuer fougden eller skriffueren.

Dertil almuen suarit nej, och at de iche heller hauer klaget offuer fougden och skriffueren, mensz derisz store nød och trang, hauer tuonget demb til att giffue derisz store vdgiffter tilkiende, om en naadig forlindring.

For det andet thilspurde, om de hauer giffuet nogen offuerwegt paa smør och kiød proviant. [57a] Dertil almuen suaret at naar de kreffdesz for 4 *marcher* smør, da maatte dend fembte vere offuervegt, och naar de schulle giffue sex *marcher* maatte dend siufuende vere offuervegt, och om noget fattisz paa offuer vegten, da maatte de ligesaauel giue 4 *schilling* for marchen deraff, som aff det andet.

Anno 1681 den 15 och 16 Decembris bleff holt høste, ledingsz, skatte och sageting paa Lundmandzwerck udj Føyensz skibred med dedz skibredz almue. Neruerinde Ko. Maytz. fougitz fuldmegtig, erlig och welfornehme karl, Peder Pedersøn, Kongl. Maytz. bonde lensmand Knud Hysingstæ, med meenige almue dend tid thilstæde war. Huorda retten bleff betiendt med epterschreffne laugretzmænd, nemblig Johannesz Steensuogh, Olle Løchning, Erich Lønningh, Erich Holme, Daniel Børøen, Christoffer Grinden, Joen *ibidem*, Hansz Soelhoug, Hansz Aadland, Olle Anderszen Norhuglen, Larsz Persøn *ibidem*, Amund Escheland, Larsz Nysetter.

Alle de forhen wed de andere skibreders anteignede breffuer, bleff her iligemaader liudeligen lest och forkyndiget.

Hansz Høy Excelentzis fuldmegtige sallig welbiurdig Hansz Lillienskioldz befalling, til almuen, at de skulle giøre Kongl. Maytz. fougitz *Seigneur* Johan Torsons fuldmegtig, dend thilbørlig gehør som det sig bør, bleff her iligemaader kundgiort.

Fougdensz fuldmegtig thilbød almuen toe slettemarch igien, aff huer løb smørszleje, til dem som hauer betalt fylleste princessinstyhr, nemblig 1 rdr aff huer løb.

Dertil almuen suarit at dermed maa beroe indtil wiidere, och det samme de andere skibreder da offuergaar, gaar dennem ochsaa offuer. [57b]

Joen Kulliszeid ladet stefne hansz grande Torgielsz *ibidem* formedelst hand formeener hansz part schal were bedere, end Joensz part, och det Torgielsz schall haue vdbrøt hansz agger paa hans engh.

Torgielsz møtte och sagde det skulle iche beuisszes det hand sig meere skulle haue tiltaget end mænd hannem hauer tillagt.

Parterne paa begge sider, med derisz eygers sambtøche, bleff wed handtaggh for retten saaledes foræneniget, att begge lejlendinger schall bytte aggeren med hin anden, saa Joen tager Torgielsz sin agger, och Torgielsz Joensz agger igien, och engen att ombytte huer andet aar,

och det med dend condition, ingen dend anden til fortræd derisz agger at vdbryde, widere end huad wætter angaar, och det vnder straff som vedbøhr.

Petter Beel ladet wed bunde lensmanden och mend ladet stefne Andersz Anderszøn Walwatten, formedelst hand hafuer forholt hannem att schiere hansz trediepart paa Saugvog saug, och forhindret dem dend ringe næring de deraff nu paa thoe aarsz thid kunde hafft.

Andersz Anderszen møtte udj rette och forbandet sig endnu som offte tilforne, aldrig att wilde holde saugen med Peter Beel, eller hansz medfølgere, mensz sagde entten att wilde haue penge, eller giue penge, huorjaa hand eschede domb.

Petter Beel och Larsz Nysætter prætenderit paa och begierede domb om hand iche burde niude derisz 3diepart udj saugen w-behindret. [58a]

Affsagt, epterdj det befindes Andersz Walwatten hauer werit aarsage till, att Peter Beel och hansz medfølger, er forhindret at bruge derisz trediepart udj Sauguog saug. Till med er det dend thing som kand bruges til fellitz. Derfor `ved` wij iche rettere herudj att fore finde, end Peter Beel och hansz medeygere til dend 3diepart udj Sauguog saug, joe bør samme derisz 3diepart v-formeendt aff Anders Anderszøn Walwatten att bruge, och det med dertil hørende redschab, saauit de hauer loed udj, och naar de |-stefner paa-| beuisszer huad schade de deroffuer hauer lidt, schal derom gaais huisz ret er.

Rasmusz Fladerøen ladet stefne Mogensz Willumbsen huszmand i Øruig, formedelst hand hauer lofuet hannem tienneste, och iche komb.

Mogensz Willumszøn møtte iche, ej heller nogen paa hansz wegne. Isach schaffer hiemmelet hand war lovlig stefnt. Derfor tilkiendt stefnefald 1 *march* sølff.

Hederlig och wellert mand Michel Iversen indlagde udj retten en obligation aff Otte Anderszen, boende paa Leeruigen, vdgiuet til hansz suoger, erlig och welagt mand Peder Madzen Hauszbøe, borger och induohner vdj Bergen, liudende paa 41 rdr, hand hannem for nøjagtig kiøbmandzwahre er skyldig bleffuen, huorimod hand sætter hannem til wederpant och forsichring saamegit udj hansz odelsjord Horneland, som hand først och fremmest for nogen anden hansz creditorer schal haue induesning udj. [58b] Samme obligation vnder Otte Anderszøn egen hand, och til witterlighed *Seigneur* Michel Ifuerszøn, daterit Leeruigen den [!] *Octobris* 1681.

Erich Anderszøn ladet stefne *Øfre* Grindembs, Skimmeland och Espelandz opsiddere formedelst de iche holder derisz skiffesgaard ved lige, och gjør hamb forfang paa hansz paaboende jord Eigeland, med sommer bæitte.

Grindemsz och Skimmelandz opsiddere møtte och loffuet hereffter att gjøre deris skiffesgaard ferdig, en huer epter sin anpart. Huilche de och med forderligste hauer att fuldkomme, saa frembt en huer iche vil lide som lovgens gemessz er.

Jensz Anderszøn Fadtland thilspurde almuen om hand nogen tiid hauer verit ophaff eller aarsag till, det almuen hauer supplicerit til Hansz Kongl. Ma. offuer fougden eller skrifueren. Huortil de suaret nej, mensz derisz nød och trang hauer dennem dertil dreffuet at angiffue derisz vdgiffter, mensz de klaget iche offuer nogen.

Endnu for det andet thilspurde Jensz Anderszøn almuen, huad offuervegt de gaff paa smør och kiød proviant. Dertil almuen suarit at naar de skulle giue fire mercher smør, maatte de giffue sex, och naar der fattis noget derpaa maatte de giffue 4 *schilling* for huer *march* smør som restet.

Anno 1681 den 19 och 20 Decembris bleff holt høste, ledingsz, skatte och sagetingh paa

Mæuatten udj Opdal schibred, med dedz skibredz almue. Neruerinde Ko. Ma. fougitz fuldmegtig, weldesseret Peder Pederszen, [59a] med endeel almue dend thid ting søgte. Huor da retten bleff betiendt med epterschreffne laugretzmænd, nembligh Christoffer Hammerhoug, Axel Elszagger, Johannes Tuet, Laursz Dalland, Nielsz Wattedal, Olle Godøen, Morten Seigleuig, Madz Wæuatten, Knud Opdal, Rasmus Belt, Gabriel Tuet, |-och-| Jacob Hollekimb, Olle Gieland, och Rasmus Sæd.

Alle de forhen ved de andre skibreder anteignede Hansz Kongl. Maytz. ordre och befallinger bleff her iligemaader liudeligen læst och forkyndiget.

Hansz Høy Excelentz høybaarne Her stadtholder Gyldenlewes fuldmegtige udj Slodzlougen, salling welbiurdig Hans Lillianschiodz befalling til almuen, herudj Sundhorlen, bleff her iligemaader liudeligen kundgiort.

Fougdens fuldmegtig Peder Pedersøn thilbød almuen de 2 slettemarch igien paa princessinstyhr, til dem som hauer betalt fylleste. Huortil dend gemeene mand suarit, hafde fougden vel taget demb, saa kunde kand och beholde demb indtil videre.

Joen Græbne ladet stefne hansz landbonde Endre Bache formedelst hand schal haue leiet hansz paaboende jord, dend fierdepart vdj *forschreffne* Bache, som er en halff løb smør, aff Ingebregt Johanson Mendz, imod sex rdr udj førstebøxel.

Forschreffne Endre Endreszen møtte och udj rette lagde *bemelte* Ingebregt Mendzis bøxelzeddel at hand hafuer bøxlet til Endre Bache, en fierdepart udj Bache. Samme bøxelzeddel daterit Bache den 4 Aprilis Anno 1681.

Endre Bache haffde igien ladet stefne Ingebregt Mendz til at hiemble hamb jorden. Ingebregt møtte intet, ej nogen heller paa [59b] paa[!] hansz wegne.

Huorfore denne sagh beroer indtil att der blifuer steffnt paa aastæden, att da en huer beuiszer sin adkombst. Siden skal gaaisz huissz rett er.

En Hansz *Excellentz* Her Baron Roszenkrandzis bonde wed naffn Mogens Sollemb ladet stefne Arne Lij for offuerfald och nidingszwerck imod *bemelte* Sollemb øffuet vdj Terøen, nu i høst tuende aar siden.

Arne Ljes quinde møtte och sagde iche lovlig att vere stefnt, huorfore hendes mand iche denne `gang` møtte.

Axel Elszagger bekiende att hand war med tuende mend epter Mogens Sollembs begiering at stefne Arne Lij, mensz sagde derhosz at hand haffde iche fiorten dagsz warsell. Huorfore denne sagh beroer indtill lovlig stefne maall.

Ifuer Anderszen Hiluigen thilspurde almuen som hand begierede udj tingbogen maatte indførisz, om hansz fader Anders Hiluigen, Jensz Fatland och Hansz Mundemb nogen tiid hauer verit ophaff eller aarsagh til det almuen hauer supplicerit eller giort nogen opstussz imod fougden. Huortil de suarede nej, mensz derisz store nød och trang saadant hauer forwoldet, och dreffuet dem till att gifve derisz store vdgiffter till kiende, end och de klaget icher offuer fogden.

Endnu for det andet thilspurde Ifuer Andersøn |-och w-| `almuen` om de nogen tiid hauer indgaait nogen forligelsze med fogden att de skulle giue hamb 7 *march* 4 *schilling* for en wog fisch, eller 4 *schilling* for en march smør. Huortil de suarede nej, slet ingen forligelsze derom att haue indgaait, [60a] mensz det fougden kreffde betalte de.

Noch for det 3die thilspurde Ifuer Anderszen almuen huad offuervegt de hauer giuet udj smør provianten. Huortill almuen suaret, att naar de gaff 4 *marcher* smør, maatte en trediedeel

dertill vere offuervegt, och maatte de lige saa uel gifue 4 *schilling* for marchen, aff det som skulle vere offuervegt, som aff det andet, naar noget restet.

[Folio 60b–64b er blanke. Folio 65a har fått sidennummeret «305»[!]]

[65a]

I denne protocol huor udj findis 72 n[um]mererede og igiennemdragne og forseig[*lede*] blader, hafuer sorenschriueren Bendix Dy[r]huus udj Sundhorlehn, rigtig ad indschrifve alt huis dette 1681 aar for rett og dom hans bestilling vedkommende passere saa som hand agter at ansvare. Bergen den 6 Ja[nuarj 1681]

[Resten av sida er rive bort. Folio 65b er blank.]

[SLUTT]